

Tikanojan taidekoti - historia ja identiteetin muotoutuminen

Susanna Lipponen

Degree programme

<p>Authors Susanna Lipponen</p>	<p>Group or year of entry LV8MA</p>
<p>The title of thesis THE HISTORY AND FORMATION OF IDENTITY OF THE TIKANOJA ART MUSEUM</p>	<p>Number of pages and appendices 67</p>
<p>Supervisors Tuula Ryhänen</p>	
<p>The Tikanoja Art Museum was established by a Vaasa born Commercial Counselor Frithjor Tikanoja in 1951. Mr Tikanoja donated his art collection of over 1000 pieces to the city of Vaasa 22nd of December in 1951. The art collection consists of such names as Gauguin, Degas, Courbert, Millet, Matisse, Picasso and Vlaminck. The collection has also the most famous Finnish artists from the 19th century and the beginning of the 20th century. Mr. Tikanoja's collection has works of art from for example Edelfelt, Gallen-Kallela, Westerholm and Sallinen. Eemu Myntti's work, whose patron Mr. Tikanoja was in 1919-1929, is essential part of the museum and it's identity. The museum and its action have changed much in its 60 year long history which the art museum celebrated in 2011. Because of this special occasion the project to write down the museum's history was begun. There are many writings of Mr Tikanoja's museum but not one that covers its history from the beginning. The museums action between 1950-1980 was very simple and there was no proper organization to run the business. Mr. Tikanoja's daughter, Varpu Tikanoja, was in charge until year 1983 when also a Vaasa born Anne-Maj Salin became in charge. Mrs Salin ran the museum successfully until spring 2011. She worked hard for the museum and truly cared for it action. She was the first person in charge of the museum to realize the potential the museum had. Thanks to Mrs. Salin The Tikanoja Art Museum is one of the appreciated museums in Finland today. The aim of this thesis is to discover the work behind the museum that was required for its success. The aim is also to discuss which factors affect to company's image and identity. The thesis was written between August 2011 and April 2012. Sources used include interviews, old articles, books and Internet. The thesis is primarily made for the museums use but other interest groups might be able to buy it from the museum if they wish so.</p>	
<p>Key words History, identity, image, art history</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoite	2
1.2	Opinnäytetyön aihe	2
2	Maine ja imago - menestyksen avaimet	3
2.1	Maineen muodostuminen	3
2.2	Hyvän maineen merkitys	5
2.3	Johtajan merkitys yrityksen identiteetin rakentumisessa	7
2.4	Viestintä osana menestyksestä liiketoimintaa	9
3	Prosessin kuvaus	10
3.1	Tikanojan taidekodin esittely	11
3.2	Lähtötilanteen kuvaus ja aikataulu	11
3.3	Aineiston kerääminen	12
3.4	Historiikin sisällön suunnittelu	13
3.5	Tekstin kirjoittaminen	14
3.6	Pohdinta	15
4	Tikanojat ja taitelija Myntti	17
4.1	Tikanojan taidekokoelmat	21
4.2	Taiteilija Myntti ja mesenaatti Tikanoja	23
5	Tikanojan taidekodin vaiheet ja lahjoituksen taustaa	24
5.1	Lahjoituksen motiiveja	26
5.2	Taidekodin vuodet 1951-1984	27
5.3	Taidekodin vuodet 1984-2011	31
6	Taidekodin identiteetin rakentuminen	38
6.1	Taidekodin tulevaisuus	40
6.2	Viestintä Tikanojan taidekodin identiteetin tukena	41
6.3	Tulevaisuuden haasteita Tikanojan taidekodin tiedottajan näkökulmasta ..	42
6.4	Mediaseuranta	43
6.5	Kävijämäärät	44
7	Litteet	48

1 Johdanto

Tikanojan taidekoti on Vaasassa sijaitseva taidemuseo, jonka kauppaneuvos Frithjof Tikanoja (1877 – 1964) lahjoitti kaupungille vuonna 1951. Taidemuseo on vahva osa Vaasan kulttuuri-identiteettiä ja sen tarkoituksena on vaalia perustajansa toivetta, tehdä taidekodista kaikille taiteen ystäville avoinna oleva kulttuurikohde jossa ”maalaustaiteeseen vähemmänkin kouliintunut henkilö on löytävä ainakin aakkoset kansainvälisen taidekulttuurin tuntemiseen.”

Tikanojan taidekodilla on aktiivista näyttelytoimintaa ympäri vuoden. Taidekoti esittelee omia kokoelmiaan ja lisäksi järjestää vuosittain monia ulkomaisen sekä kotimaisen taiteen näyttelyitä. Taidekodin ohjelmaan kuuluvat konsertit, matineat ja poikkitaiteelliset tapahtumat, lahjoittajansa toiveiden mukaisesti ja hänen intressejään kunnioittaen.

Tikanojan taidekodin omat kokoelmat koostuvat Frithjof Tikanojan keräämistä teoksista, joihin lukeutuvat muun muassa kotimaiset taiteilijat Wäinö Aaltonen, Alvar Cavén, Fanny Churberg, Albert Edelfelt, Akseli Gallén-Kallela, Eero Järnefelt, Eemu Myntti, Arvi Mäenpää, Eero Nelimarkka, Einari Uusikylä, Lyyli ja Matti Visanti, Tyko Sallinen ja Venny Soldan-Brofeldt. Ulkomaisia taiteilijoita ovat muun muassa seuraavista: Edgar Degas, Eugène Delacroix, Paul Gauguin, Henri Matisse, Jean Francois Millet, Pablo Picasso ja Ilja Repin.

Taidekodin vierailevia näyttelyitä ovat vuosien mittaan olleet niin Francisco Goya, Helene Schjerfbeck kuin Maria Wiik, Varpu Tikanoja, Hugo Simberg, Kuutti Lavonen ja Kaj Stenvall. Lukuisat teemanäyttelyt ovat käsitelleet muun muassa seuraavia aiheita: länsimaisen taiteen Madonna kuvia, Unten mailla, kylpijät, Laps' Suomen - Suomen taiteen lapsiaiheita, Kesäyön unelmia - kurkistus keijukaisten ja maahisten maailmaan, Uni, jossa osaan lentää - teoksia Lars Swanljungin nykytaiteen kokoelmasta, Marilyn, Mao ja Rolling Stones, Shanshuihua - Kiinalainen maisemamaalaus.

1.1 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella taidekodin historiaa sekä identiteetin rakentumista ja imagon kehittymistä. Tavoitteena on selvittää taidekodin vaiheet etenkin sen syntyhistorian alkuvuosina. Tietoa tuosta ajasta on saatavilla kovin vähän, joten on tärkeää selvittää taidekodin toiminnan juuret. Tavoitteena on kirjoittaa teos, joka kattaa taidekodin vuodet nykyhetkeen saakka ja tarkastelee sen luonteen kehittymistä.

Yksi osa opinnäytetyön tekemistä oli kirjoittajan osallistuminen ”taidetreffit” tapahtumaan Tikanojan taidekodin pyynnöstä. Kirjoittaja oli puhumassa opinnäytetyöstään Taidekodin ystävät ry:n järjestämässä Taidetreffit tapahtumassa marraskuussa 2011. Taidetreffit järjestetään muutamia kertoja vuodessa ja sen tarkoituksena on koota yhteen kaikki kulttuurista ja taiteesta kiinnostuneet yhteen sekä keskustella Tikanojan taidekodin ajankohtaisista näyttelyistä.

1.2 Opinnäytetyön aihe

Frithjof Tikanoja, Tikanojan taidekodin perustaja, on opinnäytetyön kirjoittajan isoisän isä. Taidekoti juhli vuonna 2001 60-vuotisjuhlaansa. Juhlavuoden vuoksi oli erityisen ajankohtaista tarkastella taidekodin vaiheita sekä historiaa. Taidekodilla ei ole aiemmin ollut julkaisua, johon sen historia alkuvuosista asti olisi koottu yksiin kansiin.

Opinnäytetyö tarkastelee Tikanojan taidekodin historiaa, mutta myös sen kasvua pienestä vaasalaisesta taidekodista uskottavaksi, kansalliseksi taidemuseoksi, jolla on aktiivista toimintaa ympäri vuoden. Taidekodin identiteetti on vahvistunut sen 60-vuotisen historiansa aikana. Suurin syy tähän on ollut muutos kodinomaisesta taidetta esittelevästä tilasta toimivaksi ja ammattimaiseksi museoksi. 1980-luvun puolivälin jälkeen alkoi tietoinen työ nostaa Tikanojan taidekoti arvostetuksi taidemuseoksi Suomen museokentällä. Taidekodin identiteetin rakentuminen ja korostaminen on ollut yksi syy menestyksen takana. Taidekodin historia on kiehtonut kävijöitä, mutta taustalle on tarvittu tietoinen työ vahvan identiteetin rakentamiseen ja vaalimiseen.

2 Maine ja imago - menestyksen avaimet

Nykyisessä suhdetoiminnan ja markkinoinnin mielessä imago tai sen englanninkielinen vastine ”image” ovat varsin uusia tulokkaita. Toisin kuin 1950-luvun Suomessa, nyky-päivänä sanat ”imago” ja ”mielikuva” ovat lehtikielen arkipäivää. 1950-luvulla kootun Nykysuomen sanakirjan ainoa tuntema määritelmä sanalle ”imago” = s. el. Täysimuo-toinen hyönteinen. Perhosen kehitysasteet: muna, toukka, kotelo ja imago. Vasta 1970-luvulla otettiin nykyiseen käyttöönsä latinasta juontuva sana imago mitä ilmeisimmin Matti Viherjuuren ehdotuksesta. (Karvonen 1999, 36.) 1990-luvulla suomen kielen pe-russanakirjassa on jo aivan toisenlainen merkitys henkilön tai yrityksen tietoisesti itses-tään antama kuva (Karvonen 1999, 38).

Imago on vastaanottajien tietoisuuden ominaisuus, ei lähettäjän. Imago on havainnoinnin kautta vastaanottajalle muodostunut mielikuva. Myös sana maine viittaa toisten ihmisten tietoisuuden tilaan. Imagoa ei voida luoda tai rakentaa, vaan ihmisille voidaan antaa aineksia, joiden pohjalta he rakentavat omat käsitykset ja mielikuvat omien eri-tyisten edellytystensä pohjalta. (Karvonen 1999, 44.)

Hyvään maineeseen tai imagoon liittyä erottuminen massasta ja etenkin muista edukseen erottuminen. Kuten ihmiset, voivat organisaatiotkin olla omalaatuisia persoonallisuuksia. Persoonallisuudella voidaan viitata todellisiin ja suhteellisen pysyviin ominai-suuksiin. Persoonallisuus voidaan tuoda ilmi organisaation toiminta-ajatuksessa. (Karvonen 1999, 45.)

Hyvästä imagosta ja maineesta huolehtiminen on suhdetoiminta, kaikki oleminen on toimimista suhteissa. Se, miten olemme suhteessa muihin ja muut meihin, muodostaa todellisuutemme. Suhdetoiminnan avulla rakennetaan myönteistä todellisuutta ja toi-mintaympäristöä. (Karvonen 1999, 317.)

2.1 Maineen muodostuminen

Leif Åbergin, Helsingin yliopiston yhteisöviestinnän professorin, mukaan yrityksellä on kolme eri tasoa, joilla se voi pyrkiä luomaan hyvän käsityksen itsestään. Maineen muo-

dostumiseen vaikuttaa 1) se mitä teemme 2) se mitä sanomme 3) se miltä näytämme. Ytimessä on hyvä toiminta, jonka päälle tulee hyvä viestintä ja kolmanneksi yrityksen visuaalinen puoli. Visuaaliseen ilmeeseen kiinnittäminen on yritykselle tärkeää, sillä sen kautta ihmiset muodostavat ensivaikutelmansa. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 19.)

Mainepääoma on kullanarvoinen. Yrityksen maineessa kiteytyy se, mitä yritys on ja mitä se pitää tärkeänä. Maine koostuu mielikuvista, joita sidosryhmillä aidosti on yrityksen toiminnasta. Ne ovat yrityksen strateginen lähtökohta sekä pääoma. Mielikuva syntyy tarinoista, mutta tarina ei ainoastaan kerro, miten asiat ovat. Se kertoo myös siitä, kuinka käyttäytyä ja toimia. (Pitkänen 2001, 5.)

Maineeseen ja imagoon pätevät samat asiat. Loppujen lopuksi on kyse siitä, miten ihmiset havaitsevat, tulkitsevat ja arvioivat kohdetta. Ihmiset rakentavat yrityksen maineen tai imagon omista lähtökohdistaan, yritys ei voi näitä asettaa ihmisten mieliin. Ihmiset tulkitsevat viestit kukin tavallaan. Tämä ei välttämättä ole aina sitä, mitä yritys halusi sanoa. Yritys tai organisaatio voi antaa ihmisille rakennusaineita, joista muodostaa käsityksiä. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 19-20.)

Voimakkain imagonrakentaja on media (Karvonen 1999, 22). Ihmisten ulottuvilla oleva informaatio on nykyään median välittämää. Median rooli imagon rakentumisessa on näin ollen keskeinen. Imago muodostuu ihmisten mieleen kahdesta seikasta riippuen: viestivästä tahosta sekä vastaanottajasta. Vastaanottaja tulkitsee viestit aina omista lähtökohdistaan. (Erkki Karvonen 1999, 51.) Toimittajien harrastukseksi tulee yrityksen nostaminen esiin huonossa valossa, mikäli he eivät luota yritykseen (Karvonen 2001, Pitkänen 2001 16-15).

Profiloituminen tarkoittaa, että systemaattisesti ja pitkäjänteisesti kehitetään ja ylläpidetään yrityksen ydinosiamista ja vahvuuksia. Profiloituminen tulee aloittaa vastaamalla strategisiin peruskysymyksiin: Miksi olemme olemassa? Mitä yhteiskunnan tarpeita me tyydytämme? Mitä erityistä osaamme ja mitä osaamista kehitämme? Viestintä on jatkoa näiden kysymyksiä vastauksille. Viestinnässä tulee olla esillä valitut toiminnan painopisteet. Mikäli toimitaan systemaattisesti ja pitkäkestoisesti, todennäköisesti ihmisten

käsitykset yrityksestä muodostuvat halutunlaisiksi. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001 19-20.)

Yrityskuvaa, mainetta tai brändiä voi pitää kuorena, jonka avulla yritys kommunikoi ympäristönsä kanssa (Pitkänen 2001, 8). Maineesen ajatellaan liittyvän kaksi asiaa. Maine on tunnettuutta, eli ihmiset tuntevat yrityksen nimen sekä maineen. Tämä tunnettuus on sidoksissa viestintään, puhumiseen ja kuuntelemiseen. Maineen pohjaksi voi ajatella teonsanaa ”mainita” eli maineikas se josta paljon mainitaan, puhutaan. Yrityksen on siis hyvä miettiä millaisen kertomuksen se itsestään luo. Miksi synnyimme ja mihin olemme menossa? Mikä on missiomme, minkä hyväksi toimimme? Kertomus on hyvin luonteenomainen tapa ihmisille jäsentää maailmaa ja lisäksi kertomukset säilyvät muistissa. Toinen seikka, joka maineesen liittyy, on arvostelman antaminen ja todistuksen lausuminen kohteesta. Tämä arvostelma voi olla joko myönteinen tai kielteinen, eli yrityksellä voi olla hyvä tai huono maine. Yleensä oletuksena on tietenkin pyrkiä hyvään maineesen. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001 17-18.)

Maineen muodostumiseen vaikuttavat omakohtaiset kokemukset sekä kuulopuheet ja keskustelut toisten kanssa. Lisäksi maineen muodostumiseen liittyvät mediaviestintä, mediajulkisuus. Voidaan siis erotella selkeästi kolme eri tasoa maineen muodostumiseen. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 17-18.)

Yrityskuvan tai maineen ydin on, että sidosryhmät tietävät, mitä yritys on ja mitä se tekee. Tämä seikka on jokaiselle yritykselle tärkeä. Useimmiten mielikuvista puhutaan suhteessa yritysten tarjoamiin tuotteisiin tai palveluihin ja yritykset ovat jääneet takalalle. Tämä heijastelee osin myös yritysten strategisia ratkaisuja, korostetaanko tuotteen nimeä vai yrityksen nimeä. (Pitkänen 2001, 67).

2.2 Hyvän maineen merkitys

Hyvää mainetta voisi kuvata positiivisten asioiden, tarinoiden ja kokemusten verkoksi. Tätä verkkoa ihmiset kutovat aina saadessaan vahvistusta vaikutelmilleen yrityksestä, puhuessaan tuttavilleen yrityksestä tai käyttäessään yrityksen tuotteita tai palveluita. Jos yrityksen maine heikkenee, verkko purkautuu. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 22.)

Suotuisan toimintaympäristön ihmiselle, yritykselle ja työyhteisölle takaa hyvä maine. Huono maine sen sijaan tarkoittaa huonoja elinolosuhteita. Maine on käsite, joka liittyy kulttuuriseen ympäristöön. Se on myös käsite, joka kuvaa viestintää, viestien ymmärtämistä sekä niiden yhteiskunnallista kierrätystä. (Karvonen 1999, 18.) Hyvä maine tai mielikuva on verrattavissa väestösuojaan, joka tarjoaa suojan hankalina aikoina. Maine, kuten pommisuojakin tulee kuitenkin rakentaa jo rauhallisina aikoina, eikä vasta pommiin putoillessa maahan. (Karvonen 20, 1993.)

Hyvä maine ei muodostu nopean oikotien avulla. Hyvä nimi saavutetaan pitkäjänteisen ja huolellisen työn tuloksena. Hyvän maineen hankkiminen ei ole vain johtajien vastuulla, vaan koko organisaation on ylläpidettävä toimivia suhteita. Jokainen kontakti asiakkaan tai muun osallisen kanssa määrittää muodostuuko hyvä tai huono kuva toiminnasta. Näin ollen jokaisessa tällaisessa kontaktissa on tärkeä pitää huolta yrityksen hyvästä maineesta. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 19-20.)

Yleinen vaihtoehto on pitää yrityksen nimi ja tuotteiden nimet erillisinä, ylläpitää tunnettua yritysnimeä ja tunnettuja tuotenimiä tai käyttää yrityksen nimeä myös tuotteiden nimenä. Yksi hyvä esimerkki viimeksi mainitusta vaihtoehdosta on suomalainen Pentik, joka on kehittänyt vahvaa ja yhdenmukaista tuote- sekä yritysmielikuvaa (Pitkänen 2001, 67.)

Yrityskuvalla voidaan myös viitata tietoiseen mielikuvaan, jonka yritys haluaa kohde-ryhmälle antaa. Joskus mielikuvaa, jonka yritys tietoisesti haluaa itsestään näkyvän, kutsutaan profiiliksi. Näiden ominaisuuksien korostamista kutsutaan taas profiloinniksi. Yrityksen imago on käsitteenä verrattavissa yrityskuvaan. Sanaan ”imago” liitetään nykyään ikäviä rasitteita, kun mieleen tulevat takavuosien imagon rakentajien ponnistelut pyrkiä pelastamaan ryvettyneitä yrityksiä kosmeettisien keinoin, kuten esimerkiksi logon uusimisella. Aiemmin kuviteltiin, että kosmeettisten toimien avulla saavutetaan muutos. Tässä yksi syy käyttää nykypäivänä mieluummin sanoja ”yrityksen maine” ja ”maineenhallinta” kuin ”yrityskuvasta” ja ”yrityskuvan rakentamisesta.” (Pitkänen 2001, 15-16.)

Mielikuvalla tarkoitetaan, miten asiakkaat tai muut sidosryhmät havaitsevat kohteen, ei mikä on todellisuus (Karvonen 1999, 52). Mielikuvien kehittämisen kannalta systemaattisuus on olennainen seikka, sillä erottuminen on nykypäivänä hankalaa. Mielikuvat ovat yrityksen pääomaa. Yritys ei voi määrätä tulkitsijoiden tai sidosryhmien mielikuvaa, mutta se voi pyrkiä vaikuttamaan niihin. (Pitkänen 2001, 9.)

Yrityskuvan voi määritellä mielikuvaksi, jonka yhteisö tai yksilö muodostaa yrityksestä. Mielikuva koostuu kokemuksista, uskomuksista, asenteista, tiedoista, tunteista ja päätelmistä. On yrityksen tehtävä varmistaa, että sidosryhmät saavat yrityksestä oikeanlaisia ja -suuntaista tietoa mielikuvien rakennusaineksi. (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 23.)

2.3 Johtajan merkitys yrityksen identiteetin rakentumisessa

Identiteetti on käsitteenä hankala. Se voi tarkoittaa sitä, mitä ihminen itsestään ajattelee tai miten yritys on visuaalisesti ja viestinnällisesti tunnistettavissa sekä erottuu muista. On olennaista, kuinka persoonallisuus tulee ilmi viesteissä. Identiteetillä kuvataan, kuinka jokin erottuu omaksi yksikökseen. (Bernstein 1986, 86- ; Ikävalko 1996a, 21; Palm 1994, 47) (Erkki Karvonen 1999, 45.) Nykyisessä mediayhteiskunnassa viidakkorumpu toimii entiseen tapansa, mutta media on puheiden ylivoimainen lähde ja välittäjä (Karvonen 2001, Pitkänen 2001, 18).

Halusi hän sitä tai ei, yritysjohtaja antaa yritykselle kasvot ja identiteetin. Tämän vuoksi yritysjohtajan henkilöstä on tullut tärkeä tekijä yrityksen identiteetin ja ulkoisen maineen rakentamisessa. Yhä useammin johtaja on se, joka käyttää mediassa yhtiön ääntä. (Lehtonen 2001, Pitkänen 2001, 63.)

Johtajan imago on mahdollista kohdentaa siten, että se tukee organisaation perusarvoja, etiikkaa ja työmoraalia. Johtajan imagolla voidaan lisäksi rakentaa mielikuvia organisaation myönteisestä tulevaisuudesta sekä vahvistaa konkreettisia tavoitteita tai toimia, jotka liittyvät tavoitteita kohti pyrkimiseen. Mielikuvien hallinta, Impression management, on käsite yritysympäristössä ja se tarkoittaa sekä johtajan oman julkisen identiteetin että yrityskuvan rakentamista samanaikaisesti. Mielikuvien hallinnalla tarkoitetaan

henkilön tai organisaation toimintaa, jonka avulla pyritään vaikuttamaan mielikuviin, ajatuksiin ja tunteisiin, joita ulkopuolinen asianomaiseen yhdistää. (Lehtonen 2001, Pitkänen 2001, 61-62.)

Yksi menestyksekkään johtajan ominaisuus on mediajulkisuus sekä aktiivinen osallistuminen julkiseen keskusteluun. Yleisön odotus on, että yrityksellä on kasvot ja etenkin näkyvät kasvot. Nykyaikana johtajan rooliin kuuluu selkeästi julkinen näkyminen, näkymätön taustavaikuttaja ei menesty. Lisäksi johtajasta on henkilönä tullut jopa kaikin merkittävin yrityksen aineettoman pääoman osatekijä. On keskusteltu, että joskus jopa puolet organisaation menestyksestä olisi selitettävissä johtajan yrityksen tavoitteita tukevan persoonallisuuden ja tämän julkisuuskuvan kautta. (Lehtonen 2001, Pitkänen 2001, 61-62.)

Ympäristön kokeman persoonallisuuden, eli yritysjohtajan ja yrityksen julkisuuskuvan, välillä on kumpaankin suuntaan vaikuttava sidos. Mielikuva yritysjohtajasta henkilönä rakentuu osin siitä, millainen hänen johtamansa yritys on. Lisäksi yrityksen persoonallisuuden liitetään ominaisuuksia, jotka yleisö on havainnut sen johtajasta. Organisaatiolle on tärkeää, että heillä on kasvot ja persoonallisuus. Kuitenkin väärä lausuma sopimattomassa tilanteessa saattaa aiheuttaa kohtalokkaita seurauksia. (Lehtonen 2001, Pitkänen 2001, 65.)

Yritysjohtajan henkilön merkitys yrityksen julkisuuskuvan ja aineettoman arvon osatekijänä ei yksinomaan selity sillä, että yleisö muodostaa asenteensa entistä selvemmin mielikuvien varassa. Koetaan, että yritysjohtajilla on yhä enemmän vaikutusvaltaa tulevaisuutta koskeissa asioissa. Yritysjohtaja on strategian suunnittelija, vision rakentaja ja päätöksentekijä. (Lehtonen 2001, Pitkänen 2001, 65-66.)

Julkisuuden myötä johtajankuva on saanut uuden vaatimuksen. Johtajan on oltava nykypäivänä karismaattinen. Julkisuutta on osattava käyttää hyväksi niin, että se tukee organisaation tavoitteita. (Lehtonen 2001, Pitkänen 2001, 66.)

2.4 Viestintä osana menestyksestä liiketoimintaa

Markkinoinnin asiantuntijoiden mukaan ilman hyvää viestintää ei hyväkään toiminta pärjää. Tällöin ihmiset eivät saa koskaan tietää, kuinka hyvä toimija on. Toisaalta pelkästään hyvä viestintä ilman hyvää toimintaa on katteeton lupaus. Se vain odottaa paljastumistaan. On siis ensiksi saatava aikaan hyvää toimintaa, rakennettava hyvä todellisuus. Tämän jälkeen on tehokkaasti tiedotettava tästä hyvästä toiminnasta. (Karvonen 1999, 23.)

Nykypäivänä viestintä on olennainen osa yrityksen toimintaa. Ilman toimivaa viestintää ei yritys menesty. Kuluttaja kohtaa yhden päivän aikana lukuisia viestejä, joten viestinnän on myös oltava erityisen mieleenpainuvaa. Markkinointi, mainonta ja viestintä ovat kaikki itsestään selviä, tuttuja ja tärkeitä työvälineitä nykypäivän ihmiselle. Vanhaan aikaan viestintä oli yksisuuntaista, mutta uudenlainen ajattelutapa, dialogi, alkoi tulla merkittävämmäksi yhteiskunnan kasvun myötä.

1900-luvun alussa alkoi viestintä nostaa hiljalleen merkitystään. Yhteiskuntarakenne alkoi muuttua ja viestinnälliset tarpeet tulivat ajankohtaisiksi. Ensimmäinen mainostoimisto perustettiin Suomessa 1920-luvulla ja seuraavat vuosikymmenet olivatkin mainonnan kulta-aikaa. Yrityksiin perustettiin mainontaosastoja ja ensimmäinen mainostyöntekijöiden yhdistys perustettiin vuonna 1928. (Karvonen 1999, 27.) Sotien vuoksi viestinnän kehitys kuitenkin keskeytyi. Esimerkiksi Talvisodan aikaan armeija valvoi julkista viestintää. Vasta toisen maailman sodan jälkeen varsinainen PR-toiminta alkoi kehittyä ja sen myötä erilaiset teoriat aiheeseen liittyen. (Karvonen 1999, 28.) 1950-luvulla alkoivat suomalaiset yritykset perustamaan erilaisia tiedotusosastoja sekä virkoja. 1960-luvulla termi ”viestintä” liittyi PR:n rinnalle. Samalla korostui lehdistösuhteiden merkitys ja organisaatiot palkkasivat viestinnän ammattilaisia edistämään toimintaansa. (Karvonen 1999, 29.)

Vaikka 1970-luku on PR:n kasvun kannalta tärkeää aikaa, vasta 1980-luvulla viestinnän merkitys laajeni merkittävästi. Kuitenkin jo 1970-luvulla ymmärrettiin korostaa vuorovaikutuksen merkitystä viestinnässä. Viestintä on tehotonta, mikäli se on yksisuuntaista. (Karvonen 1999, 29.)

1900-luvun viimeiset vuosikymmenet ovat tarjonneet haasteita viestinnän saralle muun muassa tieto- ja informaatioyhteiskunnan vakiintumisen, globalisaation, Internetin sekä viestintäteknologian yleistymisen vuoksi (Juholin 2009, 30). Viestinnän alan kasvu ja muutos on ollut nopeaa - ammattilaisia kaivataan nyt enemmän kuin koskaan (Juholin 2009, 15). Perinteisen, 1950-luvulta kotoisin olevan lääkeruiskumallin mukaan viestintä on onnistunutta, kun viesti on lähetetty. Nykyään kyseinen teoria on harhaluuloa ja erittäin epäonnistunutta viestintää. (Juholin 2009, 20.)

3 Prosessin kuvaus

Opinnäytetyö sai alkunsa kun sen tekijä otti keväällä 2011 yhteyttä Vaasassa sijaitsevaan taidemuseoon, Tikanojan taidekotiin. Motiivina toimi opinnäytetyön kirjoittajan läheinen suhde Tikanojan taidekotiin isoisänsä Frithjof Tikanojan kautta ja kiinnostus selvittää taidekodin monivaiheinen historia sekä identiteetin merkitys. Tikanojan taidekoti on aina ollut opinnäytetyön kirjoittajalle mielenkiintoinen ja innostava aihe. Kun tuli tilaisuus tutkia taidekodin vaiheita lähemmin ja kirjoittaa niistä opinnäytetyö, aihe oli valmis.

Taidekodin yhteyshenkilönä toimi amanuenssi Riina Peltosta sijaistava Pia Timberg, jonka kanssa opinnäytetyön aihe, historiikki, hiottiin vastaamaan taidekodin tarpeita. Aiheeksi varmistui kesän 2011 alussa historiikki, sillä taidekoti vietti 60-vuotis juhlaansa vuonna 2011. Historiikki sopi heidän juhluvuoteensa mainiosti. Taidekodin historiikkia ei ole aiemmin koottu yksiin kansiin, joten oli erityisen ajankohtaista tehdä tämä työ 60-vuotisjuhlan kunniaksi. Taidekodista on kirjoitettu lukuisia teoksia, mutta ei yhtäkään, jossa olisi koottu sen kaikki vaiheet.

Tikanojan taidekodin historiikki -teos on ensisijaisesti tarkoitettu taidekodin omaan käyttöön. Sitä voidaan hyödyntää sellaisenaan tai osissa. Produktin kohderyhmä on taidekodin henkilökunta ja muut taidekodista kiinnostuneet henkilöt, kuten esimerkiksi Tikanojan taidekodin ystävät Ry:n jäsenet.

3.1 Tikanojan taidekodin esittely

Opinnäytetyön toimeksiantaja on vaasalainen taidemuseo, Tikanojan taidekoti. Taidekodin on perustanut opinnäytetyön kirjoittajan isoisä, kauppaneuvos Frithjof Tikanoja. Frithjof Tikanoja oli vaasalainen liikemies sekä taiteenkerääjä. Vuonna 1951 hän lahjoitti Vaasan kaupungille taidekokoelmansa sekä kotitalonsa, Hovioikeudenpuistikko 4:ssä, jonne museo perustettiin.

Taidekoti oli ensimmäiset kolmekymmentä elinvuottaan nimensä mukaisesti koti, jossa oli esillä taidetta. Taidekoti ei toiminut lainkaan museomaisesti ja siltä puuttui tyystin taustaorganisaatio. Taidekodin intendenttinä toimi kauppaneuvos Tikanojan tytär, sisustusarkkitehti Tuttu Frejborg. Taidekodilla ei ollut säännöllisiä aukioloaikoja eikä muutaakaan oheistoimintaa Frejborgin aikana. Kävijämäärät olivat vähäisiä ja museo kaipasi osaavaa henkilökuntaa. Vasta Anne-Maj Salinin tultua museon johtajaksi 1980-luvulla taidekodin eteen alettiin toden teolla tehdä töitä. Salin nosti taidekodin arvoiseensa asemaan ja teki siitä arvostetun museon.

Kuvio 1. Tikanojan taidekoti, Hovioikeudenpuistikko 4

3.2 Lähtötilanteen kuvaus ja aikataulu

Historiikin suunnittelu käynnistyi kesällä 2011 ja kirjoittaja kävi ahkeraa keskustelua sähköpostitse vt. amanuessi Pia Timbergin kanssa historiikin luonteesta ja siitä, mitä

se pitäisi sisällään. Historiikin suunnittelussa otettiin huomioon, ettei vastaavaa teosta oltu aiemmin koottu. Oli tärkeää saada kaikki hyödyllinen tieto samaan työhön.

Historiikin lisäksi opinnäytetyö sisältää materiaalia liittyen taidekodin identiteetin rakentumiseen. Tikanojan taidekoti on aina tunnustanut identiteettinsä, joten oli tärkeää löytää tietoa tukemaan tätä. Oli myös selvitettävä, kuinka taidekoti on vuosien aikana muuttunut pienestä taidekodista tunnetuksi ja arvostetuksi taidemuseoksi. Työ tämän seikan taustalla oli selvitettävä.

Historiikin kirjoittaminen alkoi elokuussa 2011. Historiikin kirjoittaminen eteni hitaasti, sillä taustamateriaalia oli paljon tarjolla ja oli vaikea karsia, mitä työhön sisällytettäisiin. Marraskuussa kirjoittaja vieraili Tikanojan taidekodin taidetrefeillä puhumassa työstään ja taidekodin vaiheista. Kirjoittajan alkuperäinen aikataulu oli saada työ valmiiksi marraskuuhun mennessä. Aikataulut menivät kuitenkin uusiksi, sillä tekijä aloitti syyskuussa vaatetussuunnittelun opinnot Metropolia ammattikorkeakoulussa. Työn teko venyi siis pidemmäksi kuin oli aiemmin suunniteltu.

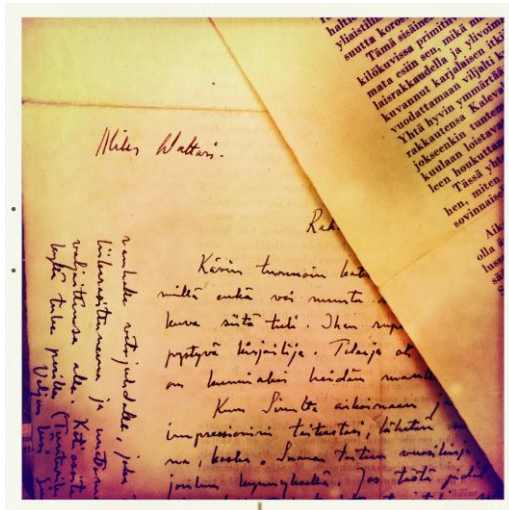
3.3 Aineiston kerääminen

Taustamateriaalin hankkiminen käynnistyi heti kesän 2011 alussa. Opinnäytetyön kirjoittaja kävi läpi Frithjof Tikanojan toiseksi vanhimman lapsen, isoisänsä Tapani Tikanojan säilyttämiä lehtileikkeitä liittyen taidekotiin ja sen vaiheisiin. Taustamateriaalia kertyi lisäksi Vaasan vierailulla heinäkuussa 2011 Tikanojan taidekodin omista arkistoista.

Kesän aikana aineistoa kertyi sekä opinnäytetyön kirjoittajan suvun että taidekodin puolelta. Tärkeitä lähteitä läpi työn olivat taidekodin entinen johtaja Anne-Maj Salin, taidekodin omat arkistot sekä kirjoittajan suvun kautta kertynyt suullinen tieto. Yhdeksi tärkeimmistä lähteistä etenkin taidekodin identiteetin rakentumisen suhteen oli Anne-Maj Salin. Salin on ollut mukana taidekodin toiminnassa 80-luvulta asti, joten hänelle on kertynyt vahva tuntemus taidekodin historiasta sekä luonteesta.

Taidekodin sijaistava amanuenssi Pia Timberg toimi avuliaana lähteenä taidekodin nykytilaan sekä tulevaisuuden suuntaan liittyen. Taidekodin alkuaikoihin liittyvät henkilöt ovat kaikki jo edesmenneitä, joten Salin nousi ehdottomasti ykköslähteeksi. Haastattelut suoritettiin sähköpostitse haastateltavien sijainnin (Vaasa) vuoksi. Sähköposteja vaihdeltiin läpi syksyn 2011.

Kirjallisena materiaalina toimivat taidekodin omat julkaisut ja vanhat lehtileikkeet. Taidekodin alkuvaiheista on hyvin vähän tarkkaa tietoa. Hankalinta olikin kerätä aineistoa 1950-70 –luvulta. Aineistoa kertyi Tapani Tikanojan ja hänen vaasalaisen ystävänsä Åke Helangon välisestä kirjeenvaihdosta. Kirjeenvaihtoa kesti noin viisikymmentä vuotta. Helanko oli usein kirjeittensä välissä lähettänyt taidekotiin liittyviä, Pohjanmaalla julkaistuja lehtileikkeitä, Helsingissä asuneelle Tapanille. Näiden lehtileikkeiden pohjalta muodostui laajempi kokonaisuus taidekodin luonteesta. Historiikissa käytetty kuvamateriaali on peräisin taidekodin omista arkistoista, kirjoittajan isovanhemmilta sekä kirjoittajalta itseltään.

Kuvio 2. Kirjeitä taidekodin arkistossa Kuvio 3. Muistiinpanoja taidekodin arkistossa

3.4 Historiikin sisällön suunnittelu

Historiikin sisältö käsittelee taidekodin historiaa alkuvaiheista nykyyhetkeen. Etenkin taidekodin luonteen määrittäminen tuli olennaiseksi osaksi historiikkia. Historiikki kuvailee taidekodin toimintaa 1960 – 1980 luvuilla, jolloin museotoimi poikkesi rajusti nykypäiväisestä, hyvin organisoidusta mallista. On taidekodin historian kannalta olen-

naista ymmärtää, että vaikka taidekoti ei toiminut nykyisenlaisellaan kolmenkymmenen ensimmäisen elinvuotensa aikana, toiminta ei ollut huonoa, se oli vain kovin erilaista. Taidekodilta puuttui osaava henkilökunta, joka ymmärsi muun muassa viestinnän ja markkinoinnin merkityksen museotoiminnalle. Yleisö ymmärrettiin 1980-luvulta alkaen ottaa olennaiseksi osaksi museon toimintaa. Tämä seikka tuli kirjoittajalle selväksi vasta Anne-Maj Salinia haastateltaessa ja muutti hieman alkuperäisen opinnäytetyösuunnitelman suuntaa. Sisällön suunnittelu vaati paljon hiomista, sillä työ haluttiin pitää napakkana mutta informatiivisena. Tietoa piti kerätä paljon erinäisistä lähteistä ja jäsenellä huolellisesti ajallisesti oikeaan järjestykseen. Tärkeimpinä lähteinä toimivat vanhat lehtileikkeet, joiden pohjalta historiikkaa suurilta osin kasattiin. Historiikki sisältää taidekodin historian olennaisimmat ja kiinnostavimmat tapahtumat.

3.5 Tekstin kirjoittaminen

Lähdemateriaalia kasatessaan kirjoittaja alkoi hiljalleen muodostaa kokonaisuutta taidekodin historiasta. Taidekodin historian kirjoittaminen vaati paljon pohdiskelua sekä selvitystyötä. Oli selkiytettävä, mistä historiikki puhuisi ja mitä tarinoita se kertoisi. Olennaista oli kirjoittaa uudenlainen kertomus taidekodin historiasta. Taidekodin aiemmat julkaisut olivat käsitelleet taidekodin henkilöhistoriaa sekä näyttelytoimintaa. Tässä historiikissa olisi tuotava esiin uusia asioita ja kerrottava niistä uskottavasti sekä mielenkiintoisesti.

Kirjoitustyön alku oli hankalaa taustamateriaalin runsauden vuoksi. Oli osattava karsia turha tieto pois ja säilyttää olennainen. Historiikki käsittelee myös mesenaattisuhdetta taidekodin taustalla. Frithjof Tikanoja toimi taitelija Eemu Myntin mesenaattina. Tämä värikäs mesenaattisuhde luo ainutlaatuisen luonteen taidekodille. Vahva henkilösuhde rakentaa taidekodin identiteettiä, onhan Myntti taidekodin ”oma taitelija” ja näin ollen vahva osa myös Tikanojan omaa henkilöhistoriaa.

Tekstiä kertyi nopeasti ja oli vaikea selkiyttää, mikä tulisi osaksi työtä ja minkä karsisi pois. Vanhojen lehtileikkeiden sisällyttäminen ja analysoiminen osaksi historiikkaa toi siihen mielenkiintoisen otteen ja lisäsi tekijän kirjoitusintoa. Lehtileikkeitä koottiin vuosilta 1951 – 2010. Näiden avulla muodostui kattava kuva historiasta ja siitä, miten tai-

dekodin on mediassa näkynyt. Tästä syntyi silta tekijän yritysviestinnän ja mainonnan opintoihin. Historiikki käsittelee kuinka taidekoti on näkynyt mediassa ja mihin sävyyn siitä on aikojen saatossa kirjoitettu. Etenkin pohjalaiset lehdet ovat kirjoittaneet taidekodista ahkerasti, mutta myös valtakunnallisissa medioissa on taidekoti näkynyt.

3.6 Pohdinta

Tikanojan taidekoti on kuudenkymmenen vuoden aikana kasvanut arvostetuksi taidemuseoksi Suomen museokentälle. Vuosina 1960 – 1980 taidekodilla ei ollut organisointua toimintaa ja sen aukioloajat olivat puutteelliset. Vuonna 1980 alkanut tietoinen työ rakentaa taidekodista aktiivinen ja toimiva taidemuseo takasi taidekodin toiminnan jatkuvuuden ja menestyksekkään nousun. Tikanojan taidekoti on arvokas lahja Vaasan kaupungille ja kaikille taiteen ystäville.

Taidekodin menestyksen taustalla on kyky muuntautua ajan mukana, karsimatta sen identiteetistä tai luonteesta. Toimintaa on pystyttävä mukauttamaan ajan henkeen sekä tarjottava museokävijöille vaihtuvia elämyksiä ottamalla heidät olennaiseksi osaksi toimintaa. Taidemuseo ei saa olla kolkko tai luotaan pois työntävä. Museokävijän on tunnettava olonsa tervetulleeksi huolimatta siitä, onko taiteen asiantuntija vai ei. Tikanojan taidekoti on erinomainen esimerkki taidemuseosta, jonka kodinomaisuus yhdistyy uuteen aikaan. Aikaan, jossa museokävijää arvostetaan ja hänet otetaan osaksi elämystä. Taiteen tarkoitus on herättää kävijöissä tunteita ja elämyksiä. Lahjoittajansa toiveen mukaan Tikanojan taidekoti on

”Kaikkien kaupunkilaisten yhteinen taidekoti, jossa maalaustaiteeseen vähemmänkin kouliintunut henkilö on löytävä ainakin aakkoset kansainvälisen taidekulttuurin tuntemiseen.” (Tikanoja)

Opinnäytetyön tavoitteena oli kirjoittaa Tikanojan taidekodin historiikki vuosilta 1951–2011. Tavoite oli saada yksiin kansiin historiikki, joka kattaisi laajasti taidekodin eri vaiheet ja etenkin matkan epäsäännöllisesti auki olevasta taidekodista toimivaksi, vartenotettavaksi ja uskottavaksi taidemuseoksi. Opinnäytetyön aihe sopi kirjoittajalle maini-

osti. Tikanojan taidekoti on ollut kirjoittajalle läheinen aihe pienestä saakka ja mahdollisuus tehdä opinnäytetyö taidekodille vahvasti työnteon motivaatiota.

Kesän 2011 aikana materiaalia kertyi runsaasti ja sen jäsentelyyn meni paljon aikaa. Elokuussa 2011, kun kirjoitusurakka käynnistyi, oli opinnäytetyön aihe sekä tavoitteet selvillä. Kirjoitustyön edetessä syksyn aikana tavoite tuntui kuitenkin katoavan, mikä vaikeutti kirjoittamista. Ongelmakohdiksi nousivat siis aikataulusuunnitelma sekä tavoitteen kadottaminen. Lisäksi aiheen valinta opinnäytetyöksi tuotti ongelmia etenkin sen suhteen, minkä luonteen työn teksti ja sen sävy saivat.

Joulukuuhun 2011 mennessä opinnäytetyön kirjoitusurakka oli produktin osalta valmis. Materiaalia taidekodin historiasta oli kertynyt paljon ja syksy 2011 kuluikin sen puhtaaksi kirjoittamisessa. Taidekodin historia oli jo ennestään kirjoittajalle tuttu, mutta uusia seikkoja ilmeni etenkin 1960–1980 –luvulta.

Tekijälle historiikin kirjoitusprojekti oli ajoittain erittäin työläs. Toisen tutkinnon aloittaminen Metropolia ammattikorkeakoulussa syksyllä 2011 tarkoitti, että aikataulut menivät kirjoitustyön osalta uusiksi. Alunperin tarkoituksena oli, että historiikki valmistuisi marraskuulle ”Taidetrefeille,” mutta toisin kävi. Projekti olikin pitkä ja takkuinen. Aikataulujen suhteen työ venyi monella kuukaudella tekijän koulukiireiden vuoksi. Tavoite saavutettiin kuitenkin lopulta huhtikuussa 2012.

Opinnäytetyön kirjoittaja oli puhumassa opinnäytetyöstään Tikanojan taidekodissa 3.11.2011. Esitelmän kesto oli noin 45 minuuttia ja aiheena opinnäytetyöprojekti kirjoittajan löydökset sen historiasta sekä julkisuuskuvasta. Esitelmän aluksi oli lyhyt katsaus Tikanojan sukuun ja miten kirjoittaja siihen liittyy sekä kirjoittajan isoisän Tapani Tikanojan lyhyt henkilöhistoria. Tikanojan taidekodin toive oli, että puhuja kävisi läpi taidekodin historiaa, näyttelyitä vuosien varrelta sekä löydöksiä julkisuuskuvan kehitymisestä. Lisäksi toiveena oli niin sanottu ”suoran käden sukutieto,” jollaista ei voi mistään lukea. Kirjoittaja kertoi opinnäytetyöprosessista ja suhteestaan taidekotiin sekä onko se mahdollisesti muuttunut projektin aikana.

Tekijän heikkoudet liittyivät aikataulujen pettämiseen. Vaatetus suunnittelun opinnot vaativat jokapäiväistä läsnäoloa kello 9-15.00. Tämän vuoksi kirjoittaminen jäi yleensä ilta- ja viikonloppuaikaan. Järkevintä olisi ollut hoitaa opinnäytetyö ensin alta pois. Työ tuntui raskaalta, sillä kirjoittaminen tapahtui monesti väsyneenä illalla. Toimeksiantaja oli onneksi ymmärtäväinen, eikä asettanut aikatauluja työn valmistumisen suhteen. Historiikki tulee päätoimisesti taidekodin omaan käyttöön, joten esimerkiksi julkaisu-aikatauluista ei tarvinnut työn edetessä huolehtia. Taidekodin puolelta ilmaistiin halukkuutta tehdä historiikista mahdollisesti myyntiin laitettava versio.

Tekijän vahvuus oli ehdottomasti kunnianhimo projektia kohtaan. Apuja saatiin toimeksiantajan ja suvun puolelta, mikä helpotti työtaakkaa. Tikanojan taidekodin henkilökunta oli avuliasta ja he tarjosivat paljon hyödyllistä informaatiota työn tueksi. Henkilökunta jaksoi vastata lukuisiin sähköposteihin ja kysymyksiin, joilla autettiin työtä eteenpäin. Tekijän vahvuudeksi voisi myös lukea kiinnostuksen projektia ja taidekotia kohtaan. On aina mielekkäämpää kirjoittaa aiheesta, joka todella kiinnostaa. Tämän avulla työtä jaksoi tehdä niinkin pitkään kuin reilu puoli vuotta.

Opinnäytteen kirjoittamisesta jäi päällimmäisenä mieleen, että aina ennen minkään työn aloittamista, on selkeytettävä tavoitteet ja miksi mitään tehdään. Jos näin ei tehdä, työ vaikeutuu varmasti myöhemmin. Toimintasuunnitelma ja tavoitteiden määrittäminen helpottavat työntekoa ja muistuttavat päämäärästä.

4 Tikanojat ja taitelija Myntti

Tikanojan taidekoti syntyi vaasalaisen kauppaneuvoksen, Frithjof Tikanojan, rakkaudesta taidetta ja kulttuuria kohtaan. Tikanoja oli jo nuoresta pojasta asti ollut kiinnostunut muun muassa kirjallisuudesta. Kulttuurin ja taiteen tukeminen oli kauppaneuvokselle keino jakaa harrastuksensa muiden kanssa. Hän ymmärsi taidekasvatuksen merkityksen ja pyrki tietoisesti tukemaan kulttuuria kaikilla mahdollisilla tavoilla. Tikanoja toimi mesenaattina lukuisille nuorille suomalaisille taiteilijoille. Merkittävin mesenaattisuhde syntyi Eemu Myntin kanssa, joka oli Tikanojan vaimon, Ruusan, veli.

Kauppaneuvos Frithjof Tikanoja (1877–1964) oli vaasalainen liikemies sekä taiteenkerääjä. Hän aloitti työnteon 14-vuoden ikäisenä puotipoikana synnyinseuduillaan Kälviällä. Vuonna 1895 Tikanoja sai pestin Keski- ja Pohjois-Suomen merkittävimmän tuontiliikkeen ja tukkukauppaa harjoittavan vaasalaisen Carl Finnilän palveluksesta. Tikanojalle tarjottiin kauppaedustajan työtä Keski-Suomessa kälviäläisen Josef Lassilan toimesta, joka tuolloin toimi Finnilän Myllymäen sivuliikkeen johtajana. Kymmenen vuoden ajan Tikanoja oppi kauppamatkustajan ammatin perin pohjin. Ennen kaikkea Tikanojalle kehittyi ihmistuntemusta, hän oppi tuntemaan ihmisiä, elämää sekä kaupantekoa. (Salin & Catani 2001, 11.)

Vuonna 1905 Tikanoja ja Josef Lassila perustivat Vaasaan Suomen ensimmäisen tukkuliikkeen, Lassila & Tikanojan. Vaasaan perustetun tukkuliikkeen menestymistä epäilivät monet, mutta Tikanojan ja Lassilan kauppiastaidot sekä heidän puhtoinen maine takasivat liiketoiminnan sujuvuuden. Kauppaa tehtiin Suupohjasta Keski-Suomeen, Savoan sekä Perä-Pohjolaan. Liiketoiminta laajeni kaikkialle Suomeen ja Lassila&Tikanojasta kasvoi Pohjoismaiden suurin yksityinen tukkuliike. Pääartikkelit, kangastavara ja rihkama tuotiin Pietarista. Lisäksi tuotteisiin lukeutuivat saippua, silakka, vesirinkelit ja maikkeiset. (Salin & Catani 2001, 12-13.)

Liikeidea osoittautui menestykseksi ja vuonna 1913 yritys muuttui osakeyhtiöksi. Helsinkiin ensimmäinen sivuliike avattiin vuonna 1918. Vuonna 1923 Lassila & Tikanoja aloitti teollisen vaatteiden valmistuksen. Puku- ja päitätehdas Tiklas aloitti toimintansa Vaasassa. Pääliikkeeseen liittyi Vaasan Kenkätehdas Oy (Topman), Rovaniemen Kauppa Oy ja Verkakauppa Ura Oy. Viennin osuus liikevaihdosta oli 1960-luvulta lähtien yli 50 prosenttia ja yhtiöllä oli merkittävää toimintaa useissa Euroopan maissa. Lassila & Tikanojan osakkeiden noteeraus Helsingin Pörssissä alkoi vuonna 1961. (Salin & Catani 2001, 13.)

Kuvio 4. Tikanoja kotonaan Hovioikeudenpuistikko 4:ssä koiransa Tessun kanssa

Tikanoja oli oman liiketoimintansa ohella monessa mukana. Vuodesta 1910 lähtien Tikanoja oli Teräs Oy:n perustajajäsenenä, johtokunnan jäsenenä sekä varapuheenjohtajana. Vuosina 1920 – 50 hän toimi Sanomalehtiyhtiö Vaasa Oy:n johtokunnan varapuheenjohtajana. Hän kuului lukuisten maanlaajuisten yritysten johtokuntiin sekä hallintoneuvostoihin, Vaasan kauppakamariin sekä Vaasan Suomalaisen Säästöpankin perustajajäseniin. Tikanoja lukeutui lisäksi Vaasan Puuvilla Oy:n, Juho Myntti Oy:n, Helsingin Kutomo ja Punomo Oy:n johtoelimiin. Hän oli Kansallis-Osake-Pankin hallintoneuvoston jäsen ja pankin Vaasan konttorin valvoja, Suomalaisen Liikesivistysrahaston ja Vakuutusyhtiö Pohjolan hallintoneuvostojen jäsen. (Salin & Catani 2001, 13.)

Tikanojan motto, "rakkaudella suoritettua työtä seuraa aina menestys ja siunaus." Frithjof Tikanojan elämän keskipiste oli työ, mutta ahkeruudella hän saavutti paljon. Tikanoja oli liikemies, mutta lisäksi kulttuuripersoona, jolle sosiaalinen toiminta ja sivistyksen kasvattaminen olivat elintärkeitä. Hänen johtamansa yritykset tekivätkin merkittäviä, useimmiten nimettömiä, lahjoituksia muun muassa Turun yliopistolle. Tikanoja kuului pitkään yliopistoseuran valtuuskuntaan. Hänellä oli aktiivinen ja monipuolinen asema yhteiskunnallisena vaikuttajana. Tikanoja toimi aluksi vanhasuomalaisen puoleen ja myöhemmin kokoomuksen edustajana Vaasan kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja rahatoimikunnan sekä eri lauta- ja johtokuntien jäsenenä 1920 ja 1940 - luvuilla. Tikanoja sai kauppaneuvoksen arvonimen vuonna 1922. (Salin & Catani 2001, 13-15.)

Kuvio 5. Ruusa

1910-luvulla kuvataide astui Tikanojan elämään. Kiinnostus taiteita kohtaan vahvistui, kun hän tutustui Ruusa Elisabeth Mynttiin (1888 – 1930). He avioituivat vuonna 1918. Tikanojan arki täyttyi Ruusan myötä taiteesta ja taiteilijoista. (Salin & Catani 2001, 17-18.)

Vaikka työ hallitsi Tikanojan elämää, hän oli taiteilija luonteeltaan. Hän lauloi kuoroissa ja kirjoitti. Usein hän viihdytti ystäviään pöytälaatikkorunoilijan roolissa. Tikanoja arvosti kirjallisuutta, josta kertoo hänen laaja kirjastonsa, joka on edelleen esillä Tikanojan taidekodissa. Kirjasto koostuu monista ajan kaunokirjallisuuden ensipainoksista, lukuisista historian ja taiteen tietokirjoista sekä muun muassa laajasta suomenkielisestä raamattu kokoelmasta. Vaikka Tikanoja oli lahjakas kulttuuripersoonaa, hän kuitenkin koki, ettei hänestä ollut varsinaiseksi taiteilijaksi. Frithjof Tikanojan tehtävä oli taiteen tukeminen. (Salin & Catani 2001, 15-16.)

Ruusan veli oli taitelija Eemu Myntti. Eemun puoliso oli taiteilija Eva Bremer ja Evan sisar Anni oli naimisissa taiteilija Hugo Simbergin kanssa. Ruusan sisar Lyyli Visanti oli itsekin taiteilija ja puolestaan oli aviossa arkkitehti ja graafikko Matti Visannin kanssa. Eemu Myntistä ja Tikanojasta tuli hyvin läheiset. Myntin kautta Tikanoja tutustui ranskalaiseen taiteeseen sekä lukuisiin maalareihin, säveltäjiin, kirjailijoihin ja runoilijoihin.

Frithjof ja Ruusa asuivat Myntti Oy:n omistamassa kivitalossa Hovioikeudepuistikko 4:ssä ja he saivat yhteensä seitsemän lasta: Tuttu, Tapani, Maunu, Marjatta, Jaakko, Varpu ja Urpo. Vaasan palon jälkeen rakennetussa talossa oli ennen Tikanojia asunut hovioikeuden presidenttejä sekä virkamiehiä ja se oli ollut vapaussodan aikana viikon verran Mannerheimin päämaja. Talon rakentajat ja ensimmäiset omistajat kirkonrakentajasukuun kuuluvat Kuorikosken veljekset. (Salin & Catani 2001, 20-22.)

Kuvio 6. Tikanojen koti Hovioikeudenpuistikko 4:ssä

Vuonna 1938 Tikanojan perustama Kustannusosakeyhtiö Kalevala julkaisi Matti Viisannin kuvittaman Kalevalan (Salin & Catani 2001, 35). Vuonna 1917 hän oli perustamassa Vaasan Taideyhdistystä (Salin & Catani 2001, 40) sekä vuonna 1951 perusti Vaasaan taidemuseon, Tikanojan taidekodin.

4.1 Tikanojan taidekokoelmat

Tikanojan taidekokoelma kasvoi menestyneen liikemiesperheen ansiosta. 1920-luvulla Tikanojen kotiin hankittiin ahkerasti uusia tauluja, jonka vuoksi monet kokoelman teokset ovat pienikokoisia ja henkilökohtaisia. Teokset, joita kotiin hankittiin, olivat lähinnä ulkomaalaisia mestarimaalauksia, vanhempaa suomalaista taidetta sekä Eemu Myntin tauluja. Tikanoja teki taidehankintoja usein, välillä monia tauluja samalla kertaa. Taulujen hankinnoista ei kuitenkaan ole säilynyt dokumentteja, mutta oletettavasti Tikanoja on tehnyt ”hyviä kauppoja” ja onnistunut hankkimaan kansainväliset teokset hintansa puolesta oikeaan aikaan. (Salin & Catani 2001, 24-26.)

Kuvio 7. Tikanojan taidekoti

Kuvio 8. Tikanojan taidekoti

1930-luvulla kansainvälisten mestareiden teosten hinnat nousivat hurjasti, harvalla oli varallisuutta hankkia tauluja kokoelmiinsa. Näin ollen Tikanojan kokoelman luonne määräytyi jo 1920-luvulla. Vaikka taidekokoelman luonne määräytyi jo varhaisessa vaiheessa, ei Tikanojan alkuperäisenä tarkoituksena ollut tehdä kokoelmasta julkista. (Salin & Catani 2001, 24.)

Taidekodin kokoelma käsittää Suomen oloissa harvinaisen kokoelman ulkomaista taidetta, jonka pääpaino löytyy ranskalaisesta, 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuoliskon maalaustaiteesta. Ulkomaisen taiteen kokoelman suuria nimiä ovat muun muassa Edgar Degas, Paul Gauguin, Henri Matisse ja Pablo Picasso. Ulkomaisia teoksia löytyy myös 1600- ja 1700-luvuilta. Suomalaisen taiteen kokoelma kattaa tunnetuimpien 1800- ja 1900-lukujen vaihteen taiteilijoiden teoksia. Näistä mainittakoon muun muassa Akseli Gallén-Kallela, Eero Järnefelt, Venny Soldan-Brofeldt, Maria Wiik, Fanny Churberg ja Alexandra Frosterus-Sältin.

Kuvio 9. Matisse (Tikanojan taidekoti, 2012.)

Kuvio 10. Myntti

4.2 Taiteilija Myntti ja mesenaatti Tikanoja

Myntti on Tikanojan taidekodin oma maalari ja kokoelma käsittää noin 200 kappaletta Myntin teoksia. Myntti oli ekspressionistinen taidemaalari, joka on tunnettu etenkin persoonallisesta ja voimakkaasta värienkäytöstä. Myntin kautta kauppaneuvos Tikanoja tutustui syvemmin taiteeseen ja hankki laajaan taidekokoelmansa.

Eemil Aleksander (Eemu) Myntti syntyi Vaasassa 27. marraskuuta 1890. Reputettuaan ylioppilaskirjoituksissa vuonna 1910 Myntti päätti ryhtyä taiteilijaksi. Hän oli aluksi taidemaalari Arthur Heickellin oppilaana ja 1912 Myntti matkusti Pariisiin kauppaneuvos Frithjof Tikanojan tukemana. Pariisin vuosinaan Myntti opiskeli maalausta ja tutustui muun muassa kubistiseen taidesuuntaukseen. (Salin 1991, 5-14.) Vuonna 1919 Myntti sai mesenaatikseen lankonsa. Tämän taloudellisen avustuksen ansiosta Myntti pystyi omistautumaan taiteelleen. (Salin 1991, 21.) Vuodesta 1917 Myntin puoliso oli taidemaalari Ruth Eva Bremer (Salin 1991, 14).

1920-luku, jolloin hän seurusteli monien Tulenkantajat -ryhmään kuuluneiden kirjailijoiden ja runoilijoiden kanssa, oli taitelijan rikkainta luomiskauttaan. Mika Waltari lukeutui hänen läheisiin ystäviinsä. Myntti ihaili Tulenkantajien aatetta “avata ikkunat Eurooppaan.” Hän halusi saada vaikutteita eurooppalaisesta elämäntyylisestä ja olla eurooppalainen. (Tikanojan taidekoti 1997.)

Myntti vietti pitkiä aikoja ulkomailla, Ranskassa ja Italiassa. Viimeisen ulkomaanmatkansa aikana Myntti osti helmikuussa 1929 seitsenpaikkaisen avoauton mesenaattinsa laskuun. Tämän uskotaan katkaissees mesenaattisuhteen. Myntin sisar Ruusa, joka oli naimisissa Tikanojan kanssa, kuoli vuonna 1930. Ruusan kuolemalla on myös ollut vaikutus rahallisen tuen katkaisemiseen. Myöhemmin Tikanoja kuitenkin osti lukuisia Myntin töitä. (Salin & Catani 2001, 26-28.)

1930-luvulla taloudelliset olosuhteet eivät olleet otolliset taiteilijoille. Taidekauppa hiljeni ja kiinnostus taidetta kohtaan kuihtui. Tikanoja joutui karsimaan Myntin tukemisesta. Tällöin Myntti teki useita tilausmuotokuvia näyttelijöistä, kirjailijoista, säveltäjistä, elokuvatähdistä ja liikemiehistä. 1930-luvulla Myntti toimi myös keksijänä ja kehitti muun muassa kölittömän purjeveneen ja napittoman paidan. Myntti sai jopa muutamia patenteja keksinnöilleen. (Salin & Catani 2001, 28-34.)

Myntin teokset ovat enimmäkseen öljyväri sekä pastellimaalauksia, mutta myös akvarelleja, monotyyppejä sekä etsauksia. Myntin kuuluisia teoksia ovat maisemamaalaukset, mynthuskukat ja joutsenkaulat. Hän oli ennen kaikkea väritaitelija, jonka teokset pulpuavat kirkkautta ja etelän aurinkoa. "Hieman hillitön, eksoottinen ja villi" oli Eemu Myntti oman aikansa taidearvostelijan mukaan. (Tikanojan taidekoti 1997.)

Myntti-Tikanoja mesenaattisuhde on kaikessa kirjavuudessaan vahva osa taidekodin historiaa. Tikanojan taidekodilla on laajin kokoelma Myntin teoksia, jonka vuoksi hänen taiteestaan on mahdollista muodostaa kattava läpileikkaus Taidekodissa vieraillessa. Henkilöhistoria luo taidekodin taustalle mielenkiintoisen ja omaperäisen imagon. Tikanojan kulttuuripersoona puolestaan tukee vahvasti taidekodin identiteettiä.

5 Tikanojan taidekodin vaiheet ja lahjoituksen taustaa

Kauppaneuvos luovutti taidekokoelmansa Vaasan kaupungille 22. joulukuuta 1951. Siitä lähtien sitoutui kaupunki vastaamaan taidekodista. Yleisölle museo avasi ovensa ensimmäisen kerran 26.12.1951. Päätös luopua henkilökohtaisesta taidekokoelmasta oli

sekä helppo että vaikea. Taidekokoelman suuruus oli yksi motiivi. Lisäksi Tikanojan ymmärrys taidekasvatusta kohtaan vahvisti päätöstä tehdä kokoelmasta julkinen. Ajan henkeen lisäksi kuului, että varakkaat liikemiehet halusivat paikallista näkyvyyttä kotiseudulleen, jolla ei vielä ollut omaa taidemuseota.

Kuvio 11. Tikanojan taidekodin luovutustilaisuudessa, Frithjof kuvassa vasemmalla

1800-luvun puoliväli oli Suomen museotoimen syntyä. Silloin luotettiin, että kulttuuri vahvistaa ja valistaa kansakuntaa. Ajateltiin, että mikäli taide tuodaan oppimattomimmankin kansan pariin, voidaan rakentaa onnellisempi ja kunniallisempi ihmistyyppi. (Levanto 2010, Pettersson & Kinanen 2010, 94.)

Suomalaisten taidemuseoiden historia ja yksityiset taiteenkeräilijät liittyvät toisiinsa vahvasti. 1800-luvulla yksityisten taiteenkeräilijöiden piiri koostui lähinnä varakkaista porvareista, virkamiesliitistä, kauppiaista sekä lääkäreistä. 1900-luvun teollistumisen, kaupungistumisen sekä elinkeinon monipuolistumisen myötä kasvoi keräilijöiden piiri. Rikastuvan liikemiehen tuli osoittaa vaurautensa henkisinä harrastuksina sekä täyttää sivistyneistön tunnusmerkit. Näin monet päätyivät taiteen ja arvoesineiden keräilijöiksi. (Pettersson 2010, Kinanen & Pettersson 2010, 191.) Suomen museoiden historiaa ovat siis rakentaneet tehtailijat, pankkiirit, rakennuttajat, taide- ja antiikkikauppiat sekä perintövaroin että tyhjästä luodulla omaisuudella. Varsinkin kuvataiteen puolella keräävät kiitosta monet tämän ajan liikemiehet, jotka jäivät historiaan lahjoittamalla yksityisen kokoelmansa. (Pettersson 2010, Kinanen & Pettersson 2010, 191.)

1800-luvulla yksityiset lahjoitukset tehtiin yleensä maan suureen kansallisgalleriaan, Ateneumiin. 1900-luvulla lahjoitusten tavoitteet yksityistyivät ja lahjoittajia alkoi kiinnostaa laajempi näkyvyys sekä paikallinen merkittävyys. Paikallinen merkittävyys voitiin saavuttaa tekemällä lahjoitus omalle kotiseudulle, jolla ei vielä ollut taidekokoelmaa. 1900-luvua kuvataankin siis itsenäisten lahjoittajien kaudeksi.

1960-luvulta alkaen kokoelmia avattiin tasaiseen tahtiin, josta esimerkkinä muun muassa Tikanojan taidekoti 1951, Didrichsenin taidemuseo ja Amos Andersonin taidemuseo 1965, Sara Hildénin taidemuseo 1978 sekä Yrjö A. Jäntin kokoelmat 1984. Ensimmäinen yleisölle avattu yksityinen kokoelma oli Cygnaeuksen galleria 1882. Ennen toista maailman sotaa perustettiin muun muassa Hiekan taidemuseo 1931 sekä Gösta Serlachiuksen taidesäätiö 1933. (Pettersson 2010, Pettersson & Kinanen 2010, 191- 192.)

5.1 Lahjoituksen motiiveja

Frithjof Tikanojan aloittaessa taideharrastuksensa, hänellä ei ollut mielessä rakentaa julkista kokoelmaa. Vuosien varrella tauluja kuitenkin hankittiin ahkerasti ja kodin seinät täyttyivät taiteesta. Yksi motiivi lahjoittaa taidekokoelma Vaasan kaupungille, oli Tikanojan teosten suuri lukumäärä. (Salin & Catani 2001, 35.)

Sotavuodet olivat kokoelmalle hankalat, sillä ne jouduttiin muun muassa evakuoimaan kahteen kertaan kellariin. Sotavuosien jälkeen suuren taidekokoelman omistamisen ongelmat korostuivat. Työt oli varastoitava, sillä seinät eivät riittäneet kaikkia esittelemään. Lisäksi taulujen kunnossapidossa ja restauroinnissa oli työtä. (Salin & Catani 2001, 35.)

Tikanoja oli jo hyvin nuoresta pojasta asti ollut kiinnostunut kulttuurista. Iän myötä hänen kiinnostuksensa kasvoi ja laajeni myös kuvataiteen puolelle. Tähän vaikutti varmasti niin ajan henki kuin vaimonsa, Ruusan, veljen Eemu Myntin taiteilija ystävyys. Mesenaattisuhde vauhditti taidekeräystä ja Myntin kautta hankittiin lukuisia teoksia. Toinen motiivi lahjoittaa kokoelma pois oli Tikanojan intohimo taidetta kohtaan. Hän halusi jakaa taidekokemuksensa ja taiteen innostava vaikutuksen. Lahjoituksen taustalla

oli siis myös kuvataidekasvatuksen merkitys. Tikanoja ymmärsi taiteen kasvatuksellisen merkityksen ja halusi, että etenkin nuorille olisi suotava mahdollisuus päästä tutkimaan kokoelman aarteita.

Suomessa oli 1930-luvulla pohdittu taidemuseoiden tarpeellisuutta (Salin & Catani 2001, 35). Tikanojan ajatus kaikille avoimesta kokoelmasta kypsyi hiljalleen. Taidemuseoita oli tähän aikaan Ateneumin lisäksi muun muassa Hiekan taidemuseo, Tampereen taidemuseo, Turun taidemuseo sekä Vaasassa Pohjanmaan museon yhteydessä Hedmanin kokoelmat. Monilla yksityisillä kokoelmilla on taipumusta päätyä julkisiksi kokoelmiksi. Näin kävi myös Frithjof Tikanojan tapauksessa. (Salin & Catani 2001, 35.)

Kuvio 12. Kauppaneuvos Helsingin vierailulla

5.2 Taidekodin vuodet 1951 – 1984

Taidekodin ensimmäisenä intendenttinä toimi Frithjof Tikanojan tytär, sisustusarkkitehti Tuttu Frejborg. Frejborgin johtama taidekoti toimi lähinnä kotimuseona, jonka aukioloajat olivat vähäiset. Lyhyet aukioloajat olivat kuitenkin hyvin tyypillisiä Tikanojan taidekodin syntyäikakaudelle. 1950-luvulla, Tikanojan taidekodin synnyn aikana, museoiden hoito poikkesi rajusti nykypäiväisestä. Kun Frithjof Tikanoja vuonna 1951 lahjoitti kokoelmansa kaupungille, oli museon viehätys suuressa määrin juuri ko-

dinomaisuus. Vanhaan aikaan idea toimi sellaisenaan ja viehätys oli siinä, että Tikanojan tytär Tuttu Frejborg esitteli kokoelmaa ja osasi kertoa elämästä, joka niin kiinteästi liittyi taloon.

Avajaistilaisuudessa 22.12.1951 Eemu Myntin taide esiintyi ensimmäistä kertaa kokonaisuutena. Tilaisuuden päätteeksi itse kauppaneuvos Tikanojan johdolla kierrettiin ja ihasteltiin näyttelyä. Tikanoja itse on järjestänyt ja sommitellut näyttelyn kasaan. Oli äärimmäisen harvinaista saada lahjoituksena valmis taidemuseo, jakamattomana pidettävän kokoelman on oltava julkisesti esillä. Erityisesti opiskelijoilla ja koululaisilla sekä muilla nuorilla on oltava mahdollisuus tutustua taidekodin teoksiin.

Kuvio 13. Lehtileike 1951

Kuvio 14. Lehtileike 1951

Taidekodissa kierreltiin lahjoituksen jälkeen Kauppaneuvos Tikanojan johdolla ja katseltiin kokoelmiin kuuluvia aarteita. ”Nimenomaan sopinee mainita, että esimerkiksi Eemu Myntin taide, niin kotipohjallaan kuin se täällä onkin, nyt vasta ensi kerran kokonaisuutena esittäytyy yleisölle.” (1951)

”Erikoisen harvinaista on, että lahjoitetaan sellainen valmis taidemuseo kuin tämä, joka viime maaliskuun 20 p:nä tehdyn lahjakirjan mukaan on jakamattomana kokoelmana pidettävä julkisesti nähtävissä. Nimenomaan on oppi- ja taidekoululaisille, mutta myös

muulle nuorisolle varattava tilaisuus tutustua näihin taidekokoelmiin. Kodin arvoa kohoittaa suuresti se, että lahjoittaja itse on järjestänyt ja sommitellut kaiken paikalleen. Tikanojan taidekoti on eräs maan arvokkaimpia taidepyhättöjä ja se tulee olemaan ehtymätön lähde kaikille taiteenystävälle.” (1951)

Helsingin Sanomat kuvailee 23.12.1951 aukeavaa taidekotiä museoksi, jota taiteenharastajat matkustavat pidemmältäkin katsomaan ja jota kelpaa ulkomaisillekin asiantuntijoille esitellä. Kirjoitelman mukaan Tikanojan taidekokoelman mielenkiintoa lisää erityisesti kaksi seikkaa; se sisältää joukon harvinaisia ulkomaalaisten mestareiden töitä sekä omaperäisten taitelijoiden Eemu Myntin ja Arvi Mäenpään tuonnoista suurin osa on päätynt juuri taidekodin kokoelmiin. Tikanojan taidekodin avaaminen on täyttänyt suuren aukon suomen museokulttuurissa, sillä monet kokoelman nimekkäistä taiteilijoista eivät aiemmin olleet edustettuina julkisissa kokoelmissamme. ”Taidekoti on avoinna tänään ja Tapaninpäivänä klo 12-18, tk. 27-28 pñä klo 18-20 ja 29-31 pñä 13-15.” (Saarikivi, 1951.)

Vaasa lehti kirjoittaa 22.12. pidetystä avajaistilaisuudesta ”lyhyt, arvokas ja yksinkertainen.” Avajaisten ajankohta on muistutus ”hengenvoiman maailmasta,” joka toimii vastapainona joulun kuluttamisvimmalle ja kiireille. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, pankinjohtaja T. E. Teir kiitti kaupungin puolesta lahjoittajaa toteamalla, etteivät kunnan varat riitä taideteosten hankintaan, joten he ovat käytännössä riippuvaisia yksityisten keräilijöiden taidemielestä. (Vaasa, 1951.)

Maaseudun tulevaisuus -lehdessä 1.11.1966 Tikanojan taidekodin hoitokunnan puheenjohtajaksi mainitaan rehtori J. Fr. Antola. Muina jäseninä arkkitehti I. Serenius ja johtaja Tapani Tikanoja sekä taidekodin intendenttinä toimiva sisustusarkkitehti Tuttu Frejborg. 23.12 sekä Tapaninpäivänä taidekoti on avoinna 12-18, 27-28.12. klo 18-20 ja 29-31.12 klo 13-15. (Roitto, 1966.)

Lehtikirjoitus Vaasassa 20.10.1977 summaa vuonna 1964 kuolleen Frithjof Tikanojan elämää sekä taidekodin historiaa. Taidehistoria ja kaunokirjallisuus ovat laajasti edustettuina taidekodissa, kokoelma kattaa 1010 taulua ja 2000 kirjaa. Kirjoittaja ylistää Eemu Myntin ekspressiivisen taiteen voimaa ”Mynttiä on moitittu taiteellisen peruskoulutuk-

sen puutteesta. Katsellessa tämän kokoelman Myntti -maalauksia kääntää kaikelle tällaiselle arvostelulle selkänsä. Myntin teoksissa on sisäistä voimaa, jonka ansiosta ne elävät alituisesti. Syyskuun ensimmäisenä päivänä vuonna 1930 päivätty kirje Sibeliukselta kiittää, Myntin hänestä maalaamaa kuvaa sekä sielukkaaksi että suurpiirteiseksi. Hän on iloinen että kauppaneuvos niin voimakkaasti suosii taidetta. Ulkomainen taide on taidekodissa edustettu erittäin arvokkaasti ja sitä katsellessa voi löytää aakkoset taiteen tuntemukseen. Tikanojan toive on toteutunut, taidekodista on tullut yhteiskunnan kulttuurikuvaa korostava tekijä. (Högström, 1977.)

Vaasa -lehden 19.1.1983 julkaistu artikkeli kirjoittaa, että apulaiskaupunginjohtaja Harry Svedmarkin mukaan taidekodin intendentin virka pysyy. Taidekodin intendentti Tuttu Frejborg jää eläkkeelle, joten museon kehitys Frejborgin jälkeen riippuu suurimmilta osin uudesta intendentistä. Svedmark ja kaupunginsihteeri Jussi Turunen ovat keskustellee taidekodin peruskorjauksesta. He ovat yksimielisiä, että työ on aloitettava. (Högström, 1983.)

Sirkka Högströmin (1983) mukaan, että kulttuurilautakunnan puheenjohtajan Seppo Sadeojan kirjoitus koskien taidekotia oli aiheellinen. Högströmin mukaan on perin tavallista, ettei kukaan viitsi puuttua asioisin, ei viitsitä vaivaantua. ”Taidekodilla on oma johtokuntansa, jonka ääni ei ole kaupungin hallinnossa mihinkään kuulunut,” toteaa Sadeoja. Högströmin mukaan ”eräiden ihmisten pää on täynnä numeroita ja markanmerkkejä.” Olisi saatava ”penseät päättäjät ja esittelijät uskomaan, että aina ei ole kysymys rahasta.” Högström kirjoittaa, että taidekodin valttikortti on nimenomaan sen monipuoliset käyttömahdollisuudet, mutta esimerkiksi vaihtuvien näyttelyiden järjestämiseen on suhtauduttu negatiivisesti. Intendentille ei Högströmin mukaan ole edes annettu tilaisuutta vaikuttaa.

”Isänsä ohjeiden mukaan rakkaudella ja kohteliaisuudella on Tuttu Frejborg hoitanut Vaasassa Tikanojan taidekodin intendentin tehtäviä tarkasti sanottuna 31 vuotta ja 7 kuukautta.” Frejborgin omistautumista työhön kiitetään. Apulaiskaupunginjohtaja Harry Svedmark vakuutti Frejborgin läksiäisjuhlassa, että Frejborgin perinnettä jatketaan ja hänen toiveensa laajentaa taidekodin käyttömahdollisuuksia säilyy mielessä. Taidekodin

käyttöä voisi jatkossa lisätä erilaisten tilaisuuksien pitopaikkana. Talvella ohjelmaan on tulossa kamarimusiikkikonserttien sarja. (Vaasa, 1983.)

Taidekoti oli vuosina 1950 – 1980 nimensä mukaisesti koti, jossa oli esillä taidetta. Kävijöillä oli mahdollisuus tutustua siellä taiteeseen sekä henkilöhistoriaan, joka on edelleen vahvasti näkyvillä kaikessa taidekodin toiminnassa. Taidekodissa oli pääosin esillä oma kokoelma, jota vaihdeltiin harvakseltaan. Taidekodin identiteetti muistutti lähinnä kotiseutumuseota. Se ei ollut varsinainen museo, jolla olisi ollut esimerkiksi sitä hoitava organisaatio taustalla. Tämä näkyi kävijämäärissä. Kävijämääriin vaikutti lisäksi se, ettei taidekodilla juurikaan ollut muuta kuin näyttelytoimintaa. Tuttu Frejborg esitteli kävijöille taidekotia ja kertoi sen historiasta sekä henkilöistä.

5.3 Taidekodin vuodet 1984 – 2011

Vasta 1970-luvulle saavuttaessa alettiin kiinnittää enemmän huomioita itse museotoimintaan ja etenkin aukioloaikoihin. Museohenkilökunnan sekä innostavien näyttelyiden puuttuminen näkyi pitkään taidekodin kävijämäärissä. Taidekotia ei ennen 1980-lukua hoidettu museaalisesti, se oli kirjaimellisesti yleisölle avattu koti täynnä taidetta. Kun 80-luvulla museoon saatiin ammattitaitoista henkilökuntaa, lähtivät myös kävijämäärät hiljalleen kasvuun. Museon todellinen luonne alkoi muodostua vasta 1980-luvulla museon toisen intendentin Anne-Maj Salinin myötä.

”Taidekoti romahtaa” otsikolla Vaasa lehti kirjoittaa 4.1.1984 taidekodin kunnosta. ”Kirjastossa hyönteisiä, varasto kostea, ei palohälytystä, sähköjohdot tarkistamatta, kaikki patterit eivät toimi, kolmannen kerroksen avoparveke vuotaa, katto, ikkunat, ulko-ovi, sisäkatot, seinät halki ja vuotavat.” Tikanojan taidekodin uusi johtokunta laittoi taidekodin kunnostussuunnitelman vireille saatuaan selville edellä mainittuja asioita kaupungin virkamiesten tarkastuksen jälkeen. Remontin ensimmäinen työ on uusi peltikatto. Remontin aikana nykyinen keittiö muutetaan intendentin toimistoksi, vahtimestarin asunnon keittiön ja toisen kerroksen ruokasalin välinen ovi avataan. Taloa voitaisiin näin käyttää kaupungin edustustarkoituksiin, sillä sali toimisi uutena ruokasalina. Kolmas kerros kunnostettaisiin, jotta sinne saataisiin varasto- sekä näyttelytilaa. Jotta tämä olisi mahdollista, tulisi pääporrasta jatkaa ylös asti. Koko remontti maksaa arviolta

miljoona markkaa. Taidekodin johtokunnan puheenjohtajan Marjatta Raudaskosken mukaan taidekoti tulisi sulkea vuodeksi, jotta remontti saataisiin kerralla valmiiksi. Hänen mukaansa taidekoti on ollut lapsipuolen asemassa, johon johtokunta haluaa muutoksen. Taidekoti siirtyi intendentti Tuttu Frejborgin jäädessä eläkkeelle kulttuurilautakunnan alaisuuteen. Johtokuntaan nimitettiin lautakunnan museo- ja kuvataidejaostosta puheenjohtaja Raudaskoski, Eila Ikola ja Åsa Jern, kaupungin museoasioista vastaava intendentti Sven-Erik Krooks ja kaupungin arkkitehti Asko Halme. Sihteerinä toimii taidekodin vt. intendentti Anne-Maj Salin. (Vaasa, 1984.)

Vuoden ja kolme kuukautta kestänyt taidekodin remontti on nyt ohi. Taidekodin remontti maksoi Vaasan kaupungille 1,9 miljoonaa markkaa. Taidekodin intendentti Anne-Maj Salin on tulokseen tyytyväinen, sillä nyt voi ilolla järjestää niin näyttelyitä kuin muitakin tilaisuuksia siisteissä ja tarkoituksenmukaisissa tiloissa. Taidekodin kolmas kerros tarjoaa nyt 78 neliön näyttelytilat ja sen vuoksi on porraskäytävää jatkettu. Lisäksi porraskäytävässä sijaitsevaa Matti Visannin lasimaalausikkunaa Kalevan tammi on nostettu kerroksen verran. Taidekodin avajaisjuhlaa vietetään viikon päästä. Taidekoti on nyt loistokunnossa, kaikki pinnat on uusittu sisältä ja ulkoa. Uudistetusta taidekodista löytyvät nyt hyvät työ- ja varastotilat sekä luotettavat turvalaitteet. Remontin yhteydessä löytyi Eemu Myntin piirroksia ja luonnoksia 200 kappaletta, jotka aiotaan liittää kokoelmiin. Taidekodin julkisivua koristaa uusi tunnus, Frithjof Tikanojan exlibriksestä kaupungin arkkitehtiosastolla piirretyt kirjaimet T ja F. Avajaisnäyttely on kauppaneuvoksen tyttären, Varpu Tikanojan, muistonäyttely. Taidekotiin on remontin yhteydessä hankittu myös konserttiflyygeli ja ensimmäinen konsertti on pian. Keväällä on konsertteja luvassa lisää. Taidekodin aukioloajat ovat pidentyneet, tiistaista lauantaihin taidekoti on auki kello 11-16, sunnuntaisin 12-18 ja maanantaisin suljettu. Salin toteaa, että taidekodissa saisi olla enemmän henkilökuntaa intendentin ja vahtimestari Matti Raudaskosken lisäksi. Syksyllä taidekodissa on esillä Frithjof Tikanojasta kertova valokuvanäyttely, sillä hänen syntymästään tulee vuonna 1987 kuluneeksi 110 vuotta. (Vuoljärvi, 1986.)

Åke Helanko kirjoittaa ystävälleen Tapani Tikanojalle: ”Näyttää siltä, että Tikanojan tempukodiksi ristimäsi huusholli on vihdoinkin pantu hienoon kuntoon. On hyvä

tietää, että kaikki ne paikat, jotka te Tikanojan kakarat turmelitte ja tärvelitte riehakkais-
sa edesottamuksissanne, on nyt saatu asianmukaiseen siivoon.” (Helanko, 1987.)

Vaasan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Christer Boucht muistelee Pohjalaisen ar-
tikkelissa 10.1.1987 kauppaneuvos Tikanojaa. Taidekodissa on juuri avautunut Ti-
kanojan tyttären, taitelija Varpu Tikanojan muistonäyttely. Boucht asui Tikanojan per-
heen naapurissa ja kertoo, että oli äärimmäisen kiusallista, kun kauppaneuvos vaati, että
häntä sinuteltaisiin. Hän kuvailee, että aamuisin yhdeksän aikaan lapsiparvi tuli talosta
ulos yhtä aikaa isän kanssa, joka lähti puolijuoksua kohti konttoria. Bouchtin mukaan
kauppaneuvos oli etevä talousmies, kälviäläisen pikkutalon poika, joka raivasi tiensä
liike-elämän johtopaikoille. Bouchtin mukaan Vaasaan Jaakkoo, oikealta nimeltään
Jaakko Oskari Ikola, muun muassa toimittaja sekä Vaasa-lehden päätoimittaja, kirjoitti
kerran ”Oottako kuullu, jotta Tikanojan Friti on oppinu ny vasta kävelelhän, kun se
täyttää 70 vuotta? Tähän asti soon vaan juossu. Mutta istua rauhas peffallansa, kun pu-
huu muiren ihmisten kans – se ei osaa vielääkään.” (Pohjalainen, 1987.)

Kansan Ääni -lehden artikkeli 22.1.1987 ”Uudistunut taidekoti on elämys” kehuu tai-
dekotia onnistuneen remontin jälkeen ja mainitsee, että teoksetkin näyttävät melkein
uudestisyntyneiltä. ”Jotenkin allekirjoittaneella on sellainen kuva, että vain harvat vaasa-
laiset tietävät Tikanojan taideaarteiden mittavuudesta. Ja vielä harvemmat muualta ko-
toisin olevat.” Avajaisnäyttely Tikanojan tyttären Varpun kunniaksi. Artikkelin kuvaa
taidekodin julkisivua vaikuttavaksi ja kauniiksi sekä mainitsee, että uuden valaistuksen
ansioista etenkin öljyväri työt pääsevät onnistuneesti esiin. Taidekodin intendentti An-
ne-Maj Salin kertoo, että Kauppaneuvos Tikanojan toive oli, että taidekoti säilyttäisi
nimenomaan ”kodin” tunnun. Valaistuksen uusiminen on Salinin mukaan muuttanut
hieman tunnelmaa, mutta kävijöiden kannalta tämä on parempi, sillä teokset ja niiden
värit pääsevät oikeuksiinsa. Salinin mukaan tavoitteena on uudistumisen jälkeen laajen-
taa toimintaa monipuolisemmaksi ja olla yhä enemmän ulospäin suuntautuvia. Hän
lisää, että taidekoti pyrkii tulevaisuudessa yhdistämään musiikin ja kuvataiteen. (Anttila,
1987.)

Satakunnan kansassa 1.3.1987 julkaistu artikkeli kertoo taidekodin avaamisesta pitkään
kestäneen remontin jälkeen. Näyttelytiloja on laajennettu ja aukioloaikoja pidennetty.

Jutussa mainitaan, että taidekoti on ollut suosittu vierailukohde, mikäli ”vierailu Vaasassa on sattunut taidekodin aukioloaikoihin.” Lehtikirjoituksen mukaan taidekodin intendentti Anne-Maj Salin suunnittelee vaihtuvien näyttelyiden järjestämistä. Lisäksi mainitaan, että taidekoti on muuttanut muotoaan enemmän näyttelytilan suuntaan. Tikanoja hankki useimmat kokoelman teokset 1920-luvun alussa, jolloin hänen perustamansa yritykset olivat taloudellisessa nousuvaiheessa. Henri Matissen ”Asetelma” vuodelta 1915 on ehdottomasti taidekodin symboli. Picasson ”Henki” vuodelta 1914 on ensimmäinen taiteilijan työ, joka on Pohjoismaihin hankittu. (Nyrhinen, 1987.)

Artikkeli Pohjalaisessa 27.10.1987 kertoo, että kauppaneuvos Tikanojan syntymästä on tänä kyseisenä päivänä kulunut 110 vuotta. Tikanojan oikea syntymäpäivä on kuitenkin 20.10.1877, eli muutama päivä aiemmin. Merkkipäivän kunniaksi taidekodissa on esillä valokuvia Frithjof Tikanojan perhealbumista. Artikkeli mainitsee, että taidekoti on syyskauden kansainvälisen grafiikan linjalla ja mainostaa Fabio Pradarellin näyttelyä. Remontin jälkeen taidekoti on muodostunut suosituksi konserttipaikaksi. Konsertit, uudistetut tilat sekä taidegrafiikan triennaali ovat keränneet runsaasti yleisöä, joten lahjoittajan toive on toteutunut. (Vuoljärvi, 1987.)

”Uusittu Tikanojan taidekoti on myös asiallinen näyttelytila.” Artikkeli, joka on julkaistu Pohjalaisessa 21.1.1988, kertoo, että vuonna 1987 vaasalaiset ovat olleet aktiivisia näyttelyissä kävijöitä. Erityisesti Tikanojan taidekodin kävijämäärät ovat nousseet, vuoden aikana kävijöitä on kertynyt 10 226. Intendentti Anne-Maj Salinin mukaan taidekodin kävijämäärien kasvun ansioita ovat uusitut tilat, aukioloaikojen pidennys sekä näyttelytoiminnan vilkastuminen. (Pohjalainen, 1988.)

Kodin Kuvalehdessä 2.6.1988 ilmestynyt laaja artikkeli kuvailee taidekotia yhdeksi mielenkiintoisimmista suomen harvalukuisista hyvistä kotimuseoista. Museon kodin tuntu sekä persoonallinen leima saavat kiitosta. Artikkelissa mainitaan taidekodin remontin aikana parantuneet puitteet sekä Eemu Myntti. ”Hänen tyyliensä on hivenen mystinen, ehdottoman omintakeinen, aikalaisten mielestä jopa synkkä ja groteski. Ilman Tikanojan tukea Mynttiä olisi mitä ilmeisimmin odottanut unohdetun taidemaalarin kohdalo.” (kirjoittaja Erkki Kankaanmäki) Artikkeli kertoo kattavasti kauppaneuvoksen kiinnostuksesta taiteeseen sekä ylistää hänen taidekokoelmaansa. (Kankaanmäki, 1988.)

”Tikanojan muistoksi matinea taidekotiin.” Lehtileike kertoo, että Tikanojan taidekoti ryhtyy järjestämään kauppaneuvos Tikanojan syntymäpäivän kunniaksi vuosittain matineoita. Ensimmäinen esitetään 22.10. Runo- ja musiikki-illassa esiintyvät näyttelijä Lis Laviola ja sellisti Jyrki Paalanen. (1989)

”Taidekodin valttina on yksilöllisyys, eikä se lähde kilpailemaan museoiden kanssa taideosten määrällä,” Pohjalainen 7.10.1990. Anne-Maj Salinin mukaan Frithjof Tikanojan taidekasvatuksellinen ajatus on edelleen ohjenuorana eikä taidekotiin tulijan tarvitse olla taiteentuntija. Hänen mukaansa elämyksiä voi maallikkokin kokea ja taidekodin näyttelyt ovat kaikille suunnattuja. Joka vuosi on kuitenkin tarkoitus järjestää tapahtumaa, joka kiinnostaa erityisesti lapsia ja nuoria. Salinin mukaan nykyään lapset katselevat jatkuvasti televisiota, eivätkä näin ollen enää osaa katsoa pysähtynyttä kuvaa. Liikkuvan kuvan ”töllöttäminen” on aiheuttanut sen, että kuvakirjat selataan nopeasti läpi. Ei pysähdytä katsomaan mitä yksi kuva kertoo. Hänen mielestään lapsen kieltä puhuva taidenäyttely saattaa omalta osaltaan korjata nykyajan lapsen keskittymiskyvyn puutetta. Frithjof Tikanoja oli aikansa edelläkävijä, joka suosi ulkomaista taidetta kun muut ihailivat yksinomaan vanhaa kotimaista taidetta. Näin ollen taidekodin kansainvälistä leimaa halutaan korostaa. Tikanoja tuki nuoria taiteilijoita ja halusi rohkaista heitä. Hän oli kiinnostunut kaikesta uudesta, joten on luonnollista, että taidekoti jatkaa samalla linjalla. Suurin osa näyttelyistä onkin modernin taiteen näyttelyitä. (Jussila, 1990.)

Vuonna 1991 julkaistussa Helsingin Sanomien artikkelissa kerrotaan, kuinka Eemu Myntin 100-vuotisnäyttelyä Tikanojan taidekodissa jouduttiin jatkamaan kuukaudella suuren suosion takia. Näyttelyn rakentanut intendentti Anne-Maj Salin kertoo, että jo Myntin läpimurtonäyttelyä Stenmanin taidesalongissa vuonna 1921 oli jatkettava yleisön mielenkiinnon vuoksi. Myntin näyttely on kerännyt enemmän kävijöitä kuin mikään muu näyttely vuosiin Vaasassa. Salinin mielestä 4000 kävijää ei päätä huimaa, mutta on hyvä alku kaupungille, joka kutsuu itseään Art Cityksi. (Hietaniemi, 1991.)

”Taidekoti ylitti tavoitteensa,” Pohjalainen 10.1.1995. Taidekodin resurssit ovat niukentuneet, mutta taidekoti on ylittänyt tavoitteensa kuluneena vuotena. Taidekodin intendentti Anne-Maj Salin kiittää tästä ulkopuolisia tukijoita. Kävijämäärät ovat kasvaneet

hurjasti ja taidekodin näyttelyt ovat saaneet huomiota sekä kiitosta. Aamupäivisin taidekodin vierailijoita ovat olleet päiväkotit- sekä kouluryhmät. Näyttelyiden oheistoimintaa onkin ennen kaikkea suunnattu lapsille ja nuorille. (Pohjalainen, 1995.)

Kaupunginhallituksen hyväksymä uudistettu johtosääntö säilyttää taidekodin itsenäisyyden, jota lahjoittajan kauppaneuvos Tikanojan lahjakirja edellytti. Koko 1990-luvun jatkunut kädenväänö taidekodin asemasta on siis ratkeamassa. Tarkoituksena on ollut yhtenäistää museotoimi kokoelmien hallintamuodosta riippumatta. Tätä on perusteltu henkilöstön ja resurssien joustavalla käytöllä. Taidekodin henkilöstö on haluttu Pohjanmaan museon yhdeksi osastoksi, joka on vain sijoitettuna taidekotiin. Taidekodin itsenäisyys halutaan kuitenkin säilyttää, sillä yhteistyö Pohjanmaan museon ja taidekodin välillä on ollut vähäistä. Ainoa yhteys Vaasan kaupungin muuhun museotoimeen uudistuvassa johtosäännössä on, että museotoimenjohtaja on läsnä ja hänellä on puheoikeus johtokunnan kokouksissa. Intendentin virka muutettiin 1990 kokopäiväiseksi, josta lähtien taidekodin toiminta on huomattavasti laajentunut. (Hahto, 1987.)

Artikkeli Helsingin Sanomissa kertoo, kuinka Tikanojan taidekoti sai oman mallilaivansa. Tapani Tikanoja, Frithjof Tikanojan poika, lahjoitti lapsuuden kotiinsa parkki Carl Gustafin. Taidekodin pihakappeliin tarkoitettu Carl Gustaf on yli kolme metriä pitkä ja kaksi metriä korkea tarkka pienoismalli vaasalaisen laivanrakentajan Carl Gustaf Wolf- fin vuonna 1868 rakentamasta kolmimastoisesta ja viisipurjeisesta parkista. (Helsingin Sanomat, 1998)

”Anne-Maj Salin kasvoi jo nuorena taidekodin henkeen” kirjoittaa Pohjalainen ja kertoo Salinin matkasta Tikanojan taidekodin johtoon. Anne-Maj Salinin rakkaus Tikanojan taidekotia kohtaan syttyi jo kouluaikoina kiertokäynneillä. Hänestä tuli taidekodin intendentti vuonna 1983, edeltäjänsä Tuttu Frejborgin jäädessä eläkkeelle. (Vuoljärvi, 1999.)

”Taidekoti teki maailmanennätyksensä ja jatkaa viettämällä 50-vuotisjuhliiaan”

8.12.2000 Pohjalaisessa julkaistu artikkeli kertoo, kuinka Tikanojan taidekodin kävijämäärä lähenteli ensimmäisen kerran 21 000 vierasta. Tämä on taidekodin oma ennätys. Anne-Maj Salin kertoo, että kävijämäärän kasvu tuntuu mukavalta, mutta se ei ole tai-

demuseon toiminnan mittari. Artikkelissa kerrotaan lisäksi tulevasta näytelmästä, jota esitetään Tikanojan taidekodissa sen 50-vuotisjuhlan kunniaksi. (Vuoljärvi, 2000.)

Pohjalainen kirjoittaa 3.3.2001 Tikanojan taidekodin näytelmästä otsikolla ”Taidehistorian luento teatterina.” Vaasan kaupunginteatterin näytelmä Eemu ja Friti – Impresioita taiteesta ja elämästä esitettiin. Näytelmän ovat käsikirjoittaneet Anne-Maj Salin ja Kirsi Sand. Suunnittelu ja ohjaus Lasse Lindeman, scenografia Minna Välimäki, musiikkidramaturgia Martti Tiainen ja Lasse Lindeman. Pääosissa Allu Tuppurainen, Ilkka Aro, Kristina Vahvaselkä ja Kirsi Asikainen. (Kurko-Kauranen, 2001.)

Helsingin Sanomien artikkeli 18.4.2001 ”Taitelija ja mesenaatti, Eemu ja Friti taidekodissa.” Näytelmä esitetään Tikanojan taidekodissa 18.4. ja 19.4. klo 19. Näytöksen jälkeen katsojilla on mahdollisuus tutustua taidekodin juhlanäyttelyyn. Näytelmää Helsingin Sanomat kuvailee näyttelyesittelynä tai Eemu Myntin taitelijakuvana. Sen mukaan roolihenkilöt kuvittavat tarinaa, mutta jättävät juonen hitaasti eteneväksi. Myntin ja Tikanojan kirjeenvaihdosta kootun näytelmän katsojat kiertävät näyttelyä. (Palm, 2001.)

Pohjalainen kirjoittaa 9.12.2001 Tikanojan taidekodin 50-vuotisjuhlista. Johtaja Tapani Tikanoja, Frithjof Tikanojan lapsi ja suvun silloinen päämies, osallistui juhlaan ja kertoi tuntevansa olonsa kotoisaksi. ”Kaikki näyttää olevan paikallaan, kuin silloin isän lahjoittaessa kokoelmansa. Vain väki on juhlassa vaihtunut sisartani Marjattaa ja minua itseäni lukuun ottamatta,” Tikanoja toteaa. Vaasan kaupunginvaltuuston puheenjohtajan Håkan Nordmanin mukaan lahjoittajan näyttämää tietä on jatkettu korostaen myös taidekasvatuksellista merkitystä. Hänen mukaansa taidekodin pyrkimyksenä on olla opintie taiteeseen ja jakamaan taide-elämyksiä kaikille iästä huolimatta. Juhlatilaisuudessa taidekodille lahjoitettiin taitelijoiden Eemu Myntti ja Eva Bremer tekijänoikeudet. Tikanojan taidekoti on molemmille myös heidän taiteensa koti. Perikunnan tahto on ollut, että tekijänoikeuksista tulevat varata tuloutetaan suoraan taidekodin hallinnoimaan Tikanojan rahastoon. (Kaakinen, 2001.)

Pohjalainen -lehden artikkeli 17.6.2006 kirjoittaa kokonaisen sivun mittaisen jutun ”Ruusa ja Frithjof täyttivät kotinsa rohkeasti kauneudella.” Artikkelin liittyy Vaasan kau-

pungin 400-vuotisjuhlaan ja käsittelee Hovioikeudenpuistikko 4:ssä sijaitsevan talon miljöötä sekä rohkeaa taidekokoelmaa. (Kohtakangas, 2006.)

Helsingin Sanomat kirjoittaa Kaarle XVI Kustaan ja kuningatar Silvian vierailusta Vaasaan, joka sisälsi vierailun myös Tikanojan taidekodin Vaasan 400-vuotisjuhlanäyttelyn Dialogin. (Helsingin Sanomat, 2006.)

Museonjohtaja Anne-Maj Salin on valittu Vuoden nykytaiteen ystäväksi, kertoo Helsingin sanomat 2008. Valinnan on tehnyt Nykytaiteen museo Kiasman tukiyhdistys Kiasman ystävät. Salinin tunnustusta perustellaan sillä, että hän on ”innostavuudella ja iloisuudella tuonut esiin nykytaidetta Vaasassa ja sen ympäristössä ja herättänyt kiinnostusta siihen myös laajemmalla alueella.” (Helsingin Sanomat, 2008.)

Yle Pohjanmaa uutisoi 30.11.2010, että Kuntsin johtajaa Anne-Maj Salinia uhkaa erottaminen. Kaupunginhallitus kehottaa apulaiskaupunginjohtaja Kristina Stenmania, joka on Salinin esimies, valmistelemaan Salinin työsuhteen päättämistä. Erottamisesta päättää muodollisesti museoiden johtokunta. (Varjonen, 2010.)

Helsingin Sanomat uutisoi 14.10.2011 Tikanojan ystäväyhdistyksen keränneen 40 000 euroa. Tikanojan taidekodin ystävien 10-vuotisjuhlaa vietetään samana vuonna, kuin taidekodin 60-vuotisjuhlaa. Kannatusyhdistys kerää rahaa museolle ja kymmenen vuoden aikana se on lahjoittanut Tikanojan taidekodille yhteensä 40 120 euroa. (Helsingin Sanomat, 2011.)

6 Taidekodin identiteetin rakentuminen

Yksi vahva tekijä taidekodin identiteetin rakentamista ajatellen on ollut Anne-Maj Salin. Salin on syntyperäinen vaasalainen ja hän tutustui taidekotiin jo kouluaikoina muun muassa kuvaamataidontunneilla. Opiskeluaikoina hän työskenteli taidekodissa kesälomien ja muiden lomajakson aikoina intendentin tuuraajana. Salin sai paljon ensikäden tietoa haltuunsa, sillä vielä 1970 ja 1980 lukujen vaihteessa oli mahdollista haastatella talon historiaan kuuluvia henkilöä. Helmikuusta 1982 lähtien hän teki taidekodissa pitkiä sijaisuuksia. Vuonna 1984 Tuttu Frejborgin jäädessä eläkkeelle Salin vakinaistettiin

tehtävään. Taidekoti oli vuosien myötä tullut Salinille läheiseksi, mikä tuki päätöstä alkaa määrätietoiseen työhön taidekodin nostamiseksi Suomen taidemuseokenttään.

Kun Anne-Maj Salin aloitti intendentin virassa, oli taidekoti peruskorjauksen tarpeessa. Ennen tätä se ei vastannut puitteiltaan museon perusvaatimuksia. Tilat olivat rapistuneet: kosteusongelmia, lämmitys, turvallisuus ja valaistus puutteellista. Taidekodilla ei ollut organisaatiota, henkilöstöä, toimintasuunnitelmaa, toimintabudjettia tai tavoitteita. Kaikenlainen markkinointi ja viestintä oli käytännössä olematonta. Taidekoti oli miljöönä viehättävä, mutta jotta toiminta olisi tulevaisuudessa museaalista ja arvokasta, se piti saattaa peruskorjauksen piiriin. Viehättävä tila ja tunnelma oli tärkeä säilyttää osana museon luonnetta, mutta kasvun eteen oli tehtävä paljon töitä. Salin oli ensimmäinen museoammattilinen henkilö taidekodin johdossa. Hän oli ensimmäinen ammattijohtaja, joka näki taidekodin potentiaalin, sen kulttuuripoliittisen merkityksen ja sen mahdollisuudet kaupungin imagossa.

Taidekodin suunnitelmallinen toiminta alkoi 1984 ja Anne-Maj Salinin myötä museoammattilinen ote nousi pian merkittäväksi tekijäksi taidekodin menestyksen rakentamiseksi. Jotta taidekoti kiinnostaisi myös jälkipolvia, oli ryhdyttävä aktiiviseen toimeen paikalla polkemisen sijaan. Taidekodin arvo ja identiteetti oli kuitenkin säilytettävä, mutta museon toimintaa oli pikaisesti lähdettävä hiomaan museomaisempaan suuntaan.

Taidekodin peruskorjaus 1985 – 87 mahdollisti uuden vaiheen. Taidekotia voitiin lähteä kehittämään vakavasti otettavaksi taidemuseoksi; nyt sillä oli museotoiminnan ulkoiset ja tekniset edellytykset toimia. Sillä oli vihdoin toiminnalliset edellytykset, visio ja mahdollisuus kehittää toimintaansa vakavaksi otettavaksi tekijäksi taidemuseokentällä. Remontti loi puitteet uskottavalle toiminnalle, jota luovuus, into ja taito kehittivät.

Salin näki Tikanojan taidekodin potentiaalin. Hän ymmärsi, että oli ryhdyttävä toimeen ja kunnioitettava Frithjof Tikanojan kulttuuriperintöä. Imagon rakentaminen oli systemaattista ja sitä tukevat edelleen lukuisat, vaihtuvat näyttelyt, jotka sopivat taidekodin henkeen. Tikanojan taidekotia kolme vuosikymmentä johtanut Anne-Maj Salin irtisa-

noutui virastaan 17.12.2010. Hän jatkoi tehtävässään helmikuun 2011 puoliväliin saakka.

”Halusin nostaa taidekodin arvoiseensa asemaan, luoda sille toimivan organisaation, toimintamallin ja suunnitelman. Halusin nostaa sen tasolle, jolla sitä voi kutsua taidemuseoksi.” (Salin, 2011.)

6.1 Taidekodin tulevaisuus

Tikanojan taidekodin amanuenssin Riina Peltosen sijainen, Pia Timberg, näkee taidekodin ensisijaisesti vanhemman, eritoten maalaustaiteen esittämipaikaksi. Frithjof Tikanojan kokoelman painopiste, maalaustaide, on taidekodin keskeinen luonteenpiirre. Tulevaisuus on mielenkiintoinen ja tarjoaa haasteita profiloitua paitsi kansallisesti myös kansainvälisesti tunnettuna taidemuseona. (Timberg, P. 4.10.2011.)

Taidekodille on historiansa aikana muodostunut persoonallinen profiili, oma selkeä identiteetti. Toiveena on vahvistaa taidekodin henkeä entisestään. Tikanojan taidekodissa on noin kymmenen vuoden ajan ollut esillä myös uudempaa taidetta sekä nykytaidetta. Nykytaiteen näyttelyissä uusi on sekoitettu vanhan yhteyteen luoden toimivan kokonaisuuden. Timberg toivoo, että tulevaisuudessa taidekodissa tullaan näkemään myös puhtaasti nykytaiteen näyttelyitä, sillä taidekodin puitteet ovat tähän tarkoitukseen erinomaiset. Tilat soveltuvat kaikenlaisen ja kaikenikäisen taiteen esittelemiseen ilman, että mitään tiettyä aikakautta tulisi vältellä. (Timberg, P. 4.10.2011.)

Taidekodin omaa kokoelmaa tullaan tulevaisuudessa mahdollisesti pitämään esillä talon ensimmäisessä kerroksessa säännöllisesti. Timberg mainitsee tämän olevan yksi selkeä muutos taidekodin näyttelypolitiikkaan. Hän korostaa, ettei oman kokoelman näyttelyn pidä kuitenkaan olla luonteeltaan pysähtynyt. Näyttelyä muunnellaan ja sen ympärille rakennetaan aktiivista toimintaa yleisön iloksi. (Timberg, P. 4.10.2011.)

Toinen selkeä muutos aiempaan on Tikanojan taidekodissa tapahtuvat kokoelmia koskeva työ sekä tutkimus. Aiemmin muun muassa kokoelmien luettelointi, inventointi, teostietojen siirto tietojärjestelmään ja arkistointi ovat olleet toissijaista toimintaa. Hen-

kilökunta on ensisijaisesti keskittynyt näyttelyiden tekemiseen. Lähitulevaisuudessa taidekoti profiloituu mahdollisesti selkeämmin taidemuseoksi, jossa on riittävin määrin museoammattillista henkilökunta huolehtimassa kokoelmista, arkistoista sekä tutkimusta koskevaa työtä. (Timberg, P. 4.10.2011.)

6.2 Viestintä Tikanojan taidekodin identiteetin tukena

Tikanojan taidekodin sekä samaan hallintokuntaan kuuluvan Kuntsin modernin taiteen museon tiedottamisesta vastaa tiedottaja Pauliina Pääkkönen. Museopedagogi Jenni Niemen vastuulla on taidekasvatukseen liittyvä sidosryhmäviestintä. Taidekoti tiedottaa toiminnastaan kuten näyttelyistä, tapahtumista sekä museoon liittyvistä uutisista sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Tiedottamista tapahtuu myös Ruotsiin, Uumajan ja Sundsvallin alueelle. Taidekodin mediarekisteri koostuu valtakunnallisesta mediasta, maakuntalehdistä, alue- sekä paikallislehdistä, ammattilehdistä, tv:stä ja radiosta, uutispalveluista, matkailulehdistä sekä freelancer toimittajista. Tiedotus kattaa koko Suomen sekä Ruotsin Västerbottenin alueen. Lisäksi taidekoti harjoittaa tapahtumatiedottamista muun muassa esittein ja julistein erilaisille sidosryhmille kuten yhdistyksille, seuroille, kulttuurikohteille, taidemuseoille, oppilaitoksille ja yrityksille. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

Taidekodin tiedottamista suunnitellaan vuosittain tehtävän viestintäsuunnitelman avulla. Viestintäsuunnitelmaan listataan taidekodin vuoden näyttelyohjelma, avajaispäivämäärät ja muu oheisohjelma. Jokaisesta näyttelystä tiedotetaan medialle ja siitä järjestetään lehdistötilaisuus. Tikanojan taidekodissa on 2-6 näyttelyä vuosittain. Myös muista tapahtumista, kuten esimerkiksi konserteista ja luennoista, tiedotetaan medialle sekä sidosryhmille. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

Viestintäsuunnitelman teosta vastaavat museonjohtaja, tiedottaja sekä museopedagogi. Viestintäsuunnitelmassa määritellään vuoden viestintätarpeet, joihin lukeutuvat museon esitteet ja muut painotuotteet, sähköinen uutiskirje, www-sivut, ilmoitustilavaraukset sekä valotaulumainonta. Museopeda -tiedotus, joka liittyy taidekasvatukseen, keskittyy opettajille ja taidekasvatustyötä tekeville. Syys- ja kevätkauden alussa järjestetään opettajille suunnattu opeinfo, jossa tutustutaan esillä olevaan näyttelyyn museopedagogian

näkökulmasta sekä kerrotaan koululaisryhmille suunnatuista opastuksista ja työpajoista. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

6.3 Tulevaisuuden haasteita Tikanojan taidekodin tiedottajan näkökulmasta

Pauliina Pääkkönen aloitti Tikanojan taidekodin tiedottajana vuonna 2004, jolloin hänen ensimmäisenä haasteenaan oli taidekodin www-sivujen täydellinen uudistaminen. Nykyään suuri osa työstä on siirtynyt suoraan verkkoon, jossa ollaan vuorovaikutuksessa kävijäkuntaan muun muassa Facebookin ja uutiskirjeiden kautta. Suurin muutos Pääkkösen aikana on ollut Kuntsin modernin taiteen museon liittäminen hallintokuntaan vuonna 2007. Profiililtaan täysin erilainen museo toi mukanaan muutoksia työtehtäviin. Taidekodin sekä Kuntsin museoissa työskentelee sama henkilökunta ja vuosien varrella on opittu yhdistämään sekä hoitamaan molempien museoiden toimintaa onnistuneesti. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

Tulevaisuus tuo mukanaan monia viestinnällisiä haasteita, joista vahvimmin esiin nousee erottautuminen. Omaleimaisella, aktiivisella ja monipuolisella näyttelyohjelmalla sekä oheistoiminnalla erottautuminen onnistuu parhaiten. Museoiden resurssit säätelevät toimintaa, mutta valtakunnallista näkyvyyttä ja synergiaetuja saadaan tekemällä yhteistyötä muiden museoiden kanssa. Museot osallistuvat sekä Suomessa että kansainvälisellä tasolla näyttelykiertueisiin. Alueellisen näkyvyyden saavuttaminen on kuitenkin kansallista helpompaa, sillä alueellinen media tuntee sekä taidekodin että Kuntsin ja näin ollen huomioi heidät paremmin. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

Taidekoti hankkii ilmoitustilaa alueellisesta sekä valtakunnallisesta mediasta. Viime vuosina ilmoittelu on vähentynyt, sillä lehtien mainostilat ovat kalliita. Alueellisesti taidekoti on näkynyt Pohjalaisessa, Vasabladetissa, Ilkassa, Österbottens Tidningenissä sekä paikallisissa ilmaisjakelulehdissä Vaasan Ikkunassa ja Megamediassa. Valtakunnallista näkyvyyttä on ollut muun muassa seuraavissa lehdissä: Kulttuurihaitari, Taide-lehti, Taide&Design-lehti, Museolehti, Kauppalehti, Matkailu-lehti ja muut alueelliset matkailuun liittyvät julkaisut. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.) Taidekodin aktiivinen näyttelytoiminta alkoi vasta 1980-luvun lopulla, jolloin museon intendenttinä aloitti Anne-Maj Salin. 1990-luvulla taidekoti oli otsikoissa laajojen teemanäyttelyiden ansioista, sillä ky-

seinen näyttelykonsepti oli silloin harvinaisempaa. Mediaa kiinnosti myös taidekodin lapsille suunnattu näyttely sekä oheistoiminta. Nykyään on arkipäivää, että näyttelyiden yhteydessä järjestetään toimintaa sekä aikuisille että lapsille. Massasta erottuminen on kovan työn takana, sillä suomen taidemuseot tuottavat vuosittain kiinnostavia näyttelyitä ja tapahtumia. Myös museokentällä valtakunnallisessa mediassa näkyminen on haasteellista. Tikanojan taidekoti on osallistunut viime vuosina valtakunnallisiin kierto- ja yhteisnäyttelyihin. Muun muassa Ateneumin taidemuseon Mika Waltari ja taiteilijaystävät, Pekka Halonen, Hurmio, Onerva – kaupungin naiset ja Turun taidemuseon Floromania ovat jo ennen Vaasaan tuloaan saaneet valtakunnallisen huomion mediassa. Tällaisissa tapauksissa näyttelyitä on mainostettu ainoastaan alueellisessa mediassa. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

6.4 Mediaseuranta

Taidekodilla on käytössään mediaseurantapalvelu, joka listaa museosta julkaistuja mediaosumia Suomessa. Mediaseuranta kattaa sanomalehdet, aikakauslehdet, uutispalvelut, radion ja tv:n. Seurannan mukaan 2000-luvulla museoista julkaistut mediaosumat ovat jakautuneet seuraavasti:

Sanomalehdet noin 75-90%

Aikakauslehdet noin 2-10%

Uutispalvelut 2-3%

Radio ja televisio noin 0-3%

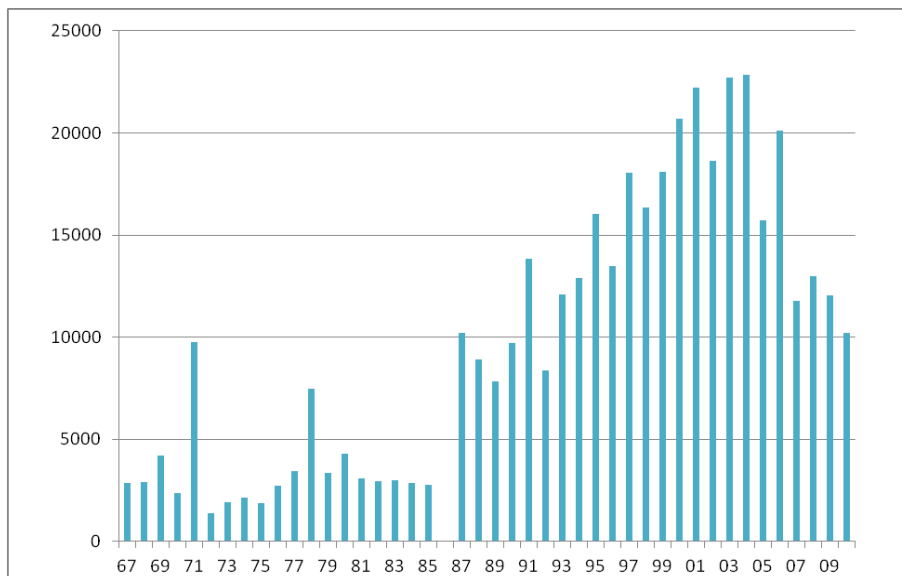
2000-luvun mediaosumat:

2002	370 mediaosumaa
2003	416 mediaosumaa
2004	457 mediaosumaa
2005	466 mediaosumaa
2006	451 mediaosumaa
2007 *	550 mediaosumaa
2008	558 mediaosumaa
2009	766 mediaosumaa
2010	873 mediaosumaa

*) Helmikuussa 2007 Kuntsin modernin taiteen museo avattiin. Vuosittaiset mediaosumat ovat kasvaneet tämän jälkeen. (Pääkkönen, P. 20.10.2011.)

6.5 Kävijämäärät

Kaavio 1. Tikanojan taidekodin kävijämäärät 1967 – 2010 (Tikanojan taidekoti, 2011.)

Lähteet

1951. Tikanojan taidekodin avajaistilaisuus eilen. Vaasa. 23.12.1951.

1984. Taidekoti romahtaa. Vaasa 4.1.1984.

1987. Boucht muistelee taidemesenaattia: Kauppaneuvos vaati nuorukaisia sinuttelemaan. Pohjalainen. 10.1.1987

1988. Pohjalainen. 21.1.1988.

1995. Taidekoti ylitti tavoitteensa. Pohjalainen. 10.1.1995

Anttila, R. 1987. Uudistunut taidekoti on elämys. Kansan ääni 22.1.1987.

Hahto, M-L. 1997. Taidekodin itsenäisyys säilyy uudessa johtosäännössä. Pohjalainen. 27.8.1997. s. 14.

Helanko, Å. 1987. Kirje. 1.1.1987.

Högström, S. 1977. Suurliikemies ja taiteen ystävä. Vaasa. 20.10.1977.

Högström, S. 1983. Saako Tikanojalla muuttua?

Högström, S. 1983. Svedmark taidekodista: Intendentin virka pysyy. Vaasa. 19.1.1983.

Juholin, E. 2009. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. Infor Oy. Helsinki

Jussila, R. 1990. Pohjalainen 7.10.1990.

Kankaanmäki, E. 1988. Tikanojan taidekodissa on eletyn elämän tuntu. Kodin kuvalehti. nro. 11. s. 57-59. 2.6.1988.

Karvonen, E. 1999. Elämää mielikuvayhteiskunnassa, imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa. Gaudeamus. Helsinki

Kinnanen, P. & Pettersson, S. 2010. Suomen museohistoria. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki.

Kurko-Kauranen, L. 2001. Taidehistorian luento teatterina. Pohjalainen. 3.3.2001.

Muotoilu ja Media, Kymidesign, muotoilu- ja tuotekehityskeskus 2004, Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisuja. 2004. Design management, yrityskuvan johtaminen. WS Bookwell Oy. Porvoo.

Nyrhinen, T. 1987. Tikanojan taidekoti historiaa pähkinänkuoressa. Satakunnan Kansa. 1.3.1987.

Palm, E. 2001. Taitelija ja mesenaatti, Eemu ja Friti taidekodissa. Helsingin Sanomat. 18.4.2001.

Pitkänen, K-P. 2001. Yrityskuva ja maine menestystekijöinä. Edita Oyj. Helsinki

Pääkkönen, P. 20.10.2011 ja 3.11.2011. Tiedottaja. Tikanojan taidekoti. Haastattelu. Sähköposti.

Roitto, A. 1966. Taidekotien kokoelmia. Maaseudun tulevaisuus. 1.11.1966. Vaasa. 19.1.1983.

Rosing, Å. 1983. Rakkaudella ja kohteliaisuudella. Vaasa. 5.9.1983.

Saarikivi, S. 1951. Tikanojan kokoelmat. Helsingin Sanomat. 22.12.1951.

Salin, A-M. 23.8.2011, 14.9.2011, 19.9.2011, 2.10.2011, 5.10.2011 ja 27.11.2011. Toimintajohtaja. Retretti. Haastattelu. Sähköposti.

Salin, A-M. Eemu Myntti. 1991. Tikanojan taidekodin julkaisuja.

Salin, A-M. & Catani, M. 2001. Tikanojan taidekodin kokoelmat. Tikanojan taidekodin julkaisuja.

Taipaleella tavattiin. Frith. Tikanojan 70-vuotispäivänä 20.X.1947. Vaasa 1947. Vaasan kirjapaino.

Tikanoja, F. 1952. Taidekotimme synty. Vaasan kirjapaino.

Tikanojan muistoksi matinea taidekotiin. 12.10.1989.

Tikanojan taidekoti 2011. Taidemuseo. Luettavissa: <http://www.tikanojantaidekoti.fi>.
Luettu: syksy 2011.

Tikanojan taidekoti 2012. Taidemuseo. Luettavissa: <http://www.tikanojantaidekoti.fi>.
Luettu: kevät 2012.

Timberg, P. Syksy 2011. Sijaistava amanuenssi. Tikanojan taidekoti. Haastattelu. Sähköposti.

Vuoljärvi, P. 1986. Taidekoti on nyt kuin uusi. Pohjalainen. 31.12.1986. s. 14.

Vuoljärvi, P. 1987. Tikanojan syntymästä 110 vuotta. Pohjalainen. 27.10.1987.

Vuoljärvi, P. 1999. Anne-Maj Salin kasvoi jo nuorena taidekodin henkeen. Vaasa. 12.12.1999.

Vuoljärvi, P. 2000. Taidekoti teki maailmanennätyksensä ja jatkaa viettämällä 50-vuotisjuhliaan. Pohjalainen. 8.12.2000.

Yleisradio Pohjanmaa 2011. Kuntsin johtajaa uhkaa erottaminen. Varhonen, T. Luettavissa:

http://yle.fi/alueet/pohjanmaa/2010/11/kuntsin_johtajaa_uhkaa_erottaminen_2181011.html. Luettu: 12.11.2011.

7 Liitteet

Liite 1. Teosluettelo – taitelija ja teosmäärä

Aalto, Ilmari
(1891 Kuopio – 1934 Helsinki / Helsingfors) 1
Aaltonen, Wäinö
(1894 Marttila – 1966 Helsinki / Helsingfors) 2
Alanko, Uno
(1878 Mäntsälä – 1964 Helsinki / Helsingfors) 2
Annala, Matti
(1898 Töysä – 1958 Alavus) 5
Autere, Hannes
(1888 Saarijärvi – 1967 Saarijärvi) 1
Bergström, Jonne
(1918 -) 2
Bonnat, Leon Joseph
(1833 Bayonne, Ranska / Frankrike – 1922 Bayonne, Ranska / Frankrike) 1
Bores Lopez, Francisco
(1898 Madrid, Espanja / Spanien – 1972 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 1
Bremer-Myntti, Eva
(1894 Vaasa / Vasa – 1964 Ähtäri / Etseri) 4

Cawén, Alvar
 (1886 Korpilahti – 1935 Helsinki / Helsingfors) 1
 Churberg, Fanny
 (1845 Vaasa / Vasa – 1892 Helsinki / Helsingfors) 1
 Courbet, Gustave
 (1819 Ornans, Ranska / Frankrike – 1877 La Tour de Peilz,
 Sveitsi / Schweiz) 3
 Couture, Thomas
 (1815 Senlis, Ranska / Frankrike – 1879 Villiers le Bel, Ranska / Frankrike) 1
 Daumier, Honoré
 (1808 Marseilles, Ranska / Frankrike – 1879 Valmondois, Ranska / Frankrike) 1
 Degas, Edgar
 (1834 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike – 1917 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 2
 Delacroix, Eugène
 (1798 Charenton-Saint-Maurice, Ranska / Frankrike – 1863 Pariisi,
 Ranska / Paris, Frankrike) 2
 Dietrichson, Mathilde
 (1837-1917) 1
 Dupré, Jules
 (1811 Nantes, Ranska / Frankrike – 1889 L'Isle-Adam, Ranska / Frankrike) 1
 Edelfelt, Albert
 (1854 Kiialan kartano Porvoon läh. / Borgå – 1905 Haikko) 5
 Enckell, Magnus
 (1870 Hamina / Fredrikshamn – 1925 Tukholma, Ruotsi / Stockholm, Sverige) 1
 Forain, Jean Louis
 (1852 Reims, Ranska / Frankrike – 1931 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 1
 Frosterus-Sältin, Alexandra
 (1837 Inkoo / Ingå – 1916 Vaasa / Vasa) 12
 Gallén-Kallela, Axel (Akseli)
 (1865 Pori / Björneborg– 1931 Tukholma, Ruotsi / Stockholm, Sverige) 6
 Gauguin, Paul
 (1848 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike – 1903 Atuana, Marquesassaaret / Marquesö-
 arna) 8
 Harima, Ilona
 (1913 -) 2
 Herwijnen, Jan van
 (1889 Delft, Hollanti / Holland – 1965 Bergen, Norja / Norge) 5
 Ingelius, Karl
 (1885-1956) 1
 Jankes, Emil
 (1884 Helsinki / Helsingfors – 1952 Helsinki / Helsingfors) 1
 Jansson, Tove
 (1914 Helsinki / Helsingfors – 2001 Helsinki / Helsingfors) 1
 Jobert, Sophie
 (1839 – 1901 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 1
 Järnefelt, Eero
 (1863 Viipuri / Viborg – 1937 Helsinki / Helsingfors) 1
 Korpi, T.J.
 (1910-1959) 1

Laitila, Atte
 (1893 Leppävirta – 1972 Helsinki / Helsingfors) 1
 Laurencin, Marie
 (1885 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike – 1956 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 1
 Legrand, Louis
 (1863 Dijon, Ranska / Frankrike – 1951 Livry Gargan, Ranska / Frankrike) 8
 Leppänen, Lauri
 (1895 Huittinen – 1977 Helsinki / Helsingfors) 1
 Lönnberg, William
 (1887 Helsinki / Helsingfors – 1949 Kööpenhamina, Tanska / Köpenhamn, Danmark) 1
 Manninen, Tanu (Tauno)
 (1909 Hollola – 2002 Vaasa / Vasa) 2
 Matisse, Henri
 (1869 Le Cateau-Cambre, Ranska / Frankrike – 1954 Nizza, Ranska / Frankrike) 1
 Mattioni, Estzer
 1
 Millet, Jean François
 (1814 Grunchy, Ranska / Frankrike – 1875 Barbizon, Ranska / Frankrike) 1
 Myntti, Eemu
 (1890 Vaasa / Vasa – 1943 Helsinki / Helsingfors) 179
 Mäenpää, Arvi
 (1899 Töysä – 1976 Alavus) 462
 Mäntynen, Jussi
 (1886 Helsinki / Helsingfors – 1978 Turku / Åbo) 1
 Nelimarkka, Eero
 (1891 Vaasa / Vasa – 1977 Helsinki / Helsingfors) 2
 Niinivirta, Aarne
 (1906 Vehmaa – 1942 Vehmaa) 3
 Olsson, Arne
 (1918-) 1
 Outakka, Alvar
 (1897 Uusikaupunki / Nystad – 1951 Enontekiö) 22
 Picasso, Pablo
 (1881 Malaga, Espanja / Spanien – 1973 Mougín, Ranska / Frankrike) 1
 Repin, Ilja
 (1844 Tshugujev, Venäjä / Ryssland – 1930 Kuokkala, Suomi) 2
 Rissanen, Juho
 (1873 Kuopio – 1950 Miami, Florida, USA) 1
 Rousseau, Theodore
 (1812 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike – 1867 Barbizon, Ranska / Frankrike) 1
 Ruokokoski, Jalmar
 (1886 Pietari, Venäjä / St. Petersburg, Ryssland – 1936 Helsinki / Helsingfors) 1
 Sallinen, Tyko
 (1879 Nurmes – 1955 Helsinki / Helsingfors) 3
 Salokivi, Santeri
 (1886 Turku / Åbo – 1940 Helsinki / Helsingfors) 1
 Selkäinaho, Reino
 (1914 Vaasa / Vasa – 1979 Vaasa / Vasa) 2

Snellman, Eero
 (1890 Helsinki / Helsingfors – 1951 Helsinki / Helsingfors) 2
 Soldan-Brofeldt, Venny
 (1863 Helsinki / Helsingfors – 1945 Helsinki / Helsingfors) 1
 Talvi, Toivo
 (1882 Nurmijärvi – 1947 Helsinki / Helsingfors) 28
 Teniers, David nuor.
 (1610 Antwerpen, Belgia / Belgien – 1690 Bryssel, Belgia / Belgien) 1
 Tikanoja, Jaakko
 (1926 Vaasa / Vasa – 1970) 1
 Tikanoja, Maunu
 (1922 Vaasa / Vasa – 1943) 53
 Tikanoja, Tapani
 (1921 Vaasa / Vasa -) 17
 Troyon, Constant
 (1810 Sevres, Ranska / Frankrike – 1865 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 1
 Uusikylä, Einari
 (1890 Vaasa / Vasa – 1973 Vaasa / Vasa) 28
 Vernet, Claude-Josef
 (1714 Avignon, Ranska / Frankrike – 1789 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike) 1
 Westerholm, Victor
 (1860 Turku / Åbo – 1919 Turku / Åbo) 3
 Wiik, Maria
 (1853 Helsinki / Helsingfors – 1928 Helsinki / Helsingfors) 2
 Visanti, Lyyli
 (1893 Vaasa / Vasa – 1971 Helsinki / Helsingfors) 1
 Visanti, Matti
 (1885 Oulu / Uleåborg – 1957 Helsinki / Helsingfors) 119
 Vlamincq, Maurice de
 (1876 Pariisi, Ranska / Paris, Frankrike – 1958 Rueil-la-Gadeliere, Eureet-Loire,
 Ranska / Frankrike) 3
 Vuori, Ilmari
 (1898 Porvoo / Borgå – 1975 Helsinki / Helsingfors) 3
 Åström, Werner
 (1885 Oulu / Uleåborg – 1979 Helsinki / Helsingfors) 6
 Persialaisia maalauksia
 Persiska målningar
 2

Liite 2. Tikanojan taidekodin näyttelyt

1983

Einari Uusikylän taiteen muistonäyttely

1984

Tapani Tammenpään grafiikkaa

1984

REMONTTI alkaa

1985

Eemu Myntin ja Matti Visannin Kalevala-aiheisia teoksia

1985

Taidekoti sulkeutuu syyskuussa laajan remontin vuoksi

1986

REMONTTI

1987

Uudistunut taidekoti avaa ovensa 8.1.

Varpu Tikanojan (1928-1983) muistonäyttely

Oma kokoelma esillä, pääosin ulkomaalaisia teoksia

Fabio Pradarelli, grafiikkaa, piirroksia ja sekatekniikkatöitä

1988

Kuntsin taidekokoelman uushankintoja Tikanojan taidekodissa

Harry Huhdan lasiteoksia

Kiertonäyttely A living tradition: Selections from the American Abstract Artists 43 teosta, 23 taitelijaa

Vello Tammin grafiikkaa

Eroottisia ja myyttisiä piirroksia ja vedoksia 1970-luvun puolivälistä vuoteen 1988

Vaasan taidegraafikoiden yhdistyksen I vuosinäyttely

1989

Valokuvaaja Mikko Julkunen

Kauko Lehtinen

Sadunkertoja

Glasnost, Uutta neuvostotaidetta

Árpád Szabados

Matti Visanti (1885–1957), Henkilökuvia

1990

Omat kokoelmat

Israelilainen nykytaide

Helli ja hoivaa, Lapsen arkea suomalaisessa kuvakirjassa

Kari Lindström, Maalauksia, piirroksia, grafiikkaa

Pohjoismaista grafiikkaa

Eemu Myntti 100-vuotisnäyttely

1991

Juhani Harri, Takautuva näyttely 1960-1990

Rudolf Koivu, Satukuvia

Kuntsin ulkomaisen taiteen kokoelma

Esa Riippa, Grafiikkaa

Nándor Mikola, 80-vuotisjuhlanäyttely

1992

Hannu Taina

Eero Nelimarkka 100-vuotisnäyttely

Polytypia, Pohjoismaisen grafiikan projektin esittely

Ruotsalaisia Matissen oppilaita ja Eemu Myntti

1993

Rafael Wardi, Neljä vuosikymmentä

Fantasiakuvia

Käthe Kollwitz

Antti Vuori, Kuvitelmia

Lea Ignatiuksen muistonäyttely

Albert Braun, Kuvia – objekteja

1994

Saksalaista ekspressionismia

Työnimi: Kesäyö

Moritz Herbert Christen

Orvokki, lehdokki, vuokko ja moni muu

Lukijoita

Rytmit ja normit

1995

Omat kokoelmat

Veli Ekroos, Muodonmuutos

Enkelit

Juha Tammenpää, Suon silmiä, siipien suhinaa

Max Walter Svanberg

Rudolf Koivun joulukuvituksia

Alexander Reichstein, Joulukalenteri

1996

Tervetuloa Vaasaan Eero Nelimarkka
Jan Kenneth Weckman, Formell, Informell
Äiti
Riitta Nelimarkka, APOLLON ja muita vieheitä
Rita Lukkarinen, Solbo
Wäinö Kunnas
Eemu Myntti 20-luvulla
Vaasan taidegraafikoiden 15-vuotisjuhlanäyttely
Janon, Nälän ja Pikku-Nälän töitä

1997

Kuutti Lavonen
Nikolai Lehto
Werner Åström, Esteetikko ja herrasmies
Kaj Stenvall, Jonkinasteinen yhteys
Tapani Tamminen, Maalauksia
Kuvataidekoulu pihakappelissa
La Dance, Rytmin hurmaa
Leena Rantanen & Fulvio Ranzani, Pyhiinvaellusmatkalla Italian teillä
Musiikki kuvataiteessa
Einar Ilmoni (1880–1946), Yksinäinen kilvoittelija
Hannah Kaihovirta-Rosvik, Puheliaisuus
Brita Flander, Tuhatpäre
Jaana Aalto, Juuret

1998

Juho Mäkelä (1885–1943), Takautuva näyttely
Salomailla, Pekka Halonen & Jussi Mäntynen
Mies
Carl Fredrik Hill
Hugo Simberg
Seppo Lammin valokuvia, ”No Man’s Land”
Gunnar Berndtson (1854–1895), Salonkimaalari

Alexander Reichstein, Höyhensaari

1999

Juhani Linnovaara, Teoksia viideltä vuosikymmeneltä

Arvi Mäenpää, 100-vuotisnäyttely

Prinsessa, Unelmien täyttymys

Plastic Garden

Mia Damberg, ”Inuti – Sisällä – Inside”

Gammeldansk, Tanskan taiteen kultakauden maalauksia

Elina Luukanen, Kerro kuvastin

2000

Uni, jossa osaan lentää - teoksia Lars Swanljungin nykytaiteen kokoelmasta:

Swanljungin pohjoismaisen nykytaiteen kokoelmasta löytyy klassista nykytaidetta sekä ajankohtaisia nuoria tekijöitä. Kokoelmassa on myös balttilaisia, venäläisiä ja saksalaisia nykytaiteilijoita. Näyttely edustaakin kokoelman pohjoismais-balttilaista suuntautuneisuutta.

Hannu Riikonen - Miesten ehdoilla?:

Esillä naivistisen tamperelaistaitelijan, Hannu Riikosen veistoksia, reliefejä ja maalauksia.

Kid's craft:

Vaasan kuvataidekoululaisten näyttely kummimuseossa, jossa he esittelevät värikkäitä fantasiatuoleja.

Marilyn, Mao ja Rolling Stones:

Näyttely koostuu 1960- ja 70-lukujen POP-taiteen aikakautta. Esillä sekä suomalaisia että kansainvälisiä taitelijoita Andy Warholista lähtien.

L' amour — Kuvia rakkaudesta:

Rakkauden tarkastelua suomalaisten vanhojen sekä nykytaiteilijoiden kuvaamana. Mukana muun muassa Ville Vallgren, Tyko Sallinen, Kuutti Lavonen ja Heli Hiltunen.

Maria Wiik (1853 — 1928):

Taidekodin näyttely on laajin Wiikin taiteen katsaus sitten vuoden 1929 muistonäyttelyn. Wiik luetaan suomalaisen taiteen 1800-luvun jälkipuolen merkittävimpiin nimiin taiteilijatoverinsa Helene Schjerfbeckin kanssa.

Maisa Turunen-Wiklund — Polun varrelta:

Vuoden 2000 taidekäsityöläiseksi valittu vaasalaistaiteilija esittelee hänen taidettaan taikautuvasti.

Lyskan pojat:

Vaasan lyseon 120-vuotisen historian kunniaksi koottu näyttely esittelee lyseosta kuvataiteen pariin päätyneitä taiteilijoita, joita ovat muun muassa Eemu Myntti, Einari Uusikylä ja Frans Hiiwanainen.

Shanshuihua — Kiinalainen maisemamaalaus:

Kiinan-kielinen sana Shanshuihua "vuorivesikuva," tarkoittaa maisemamaalausta, joka on yksi keskeisimmistä aiheista kiinalaisessa taiteessa. Näyttelyssä on esillä pääasiassa nyky-Kiinan tunnettuja tekijöitä, mutta vanhoja 1700- ja 1800-lukujen teoksia on myös mukana.

Variaatioita — Raili ja Asko Halme:

Vaasalaiset Raili ja Asko Halme esittäytyvät taidekodissa. Arkkitehti Askon teokset ovat teräsveistoksia ja Railin grafiikka, akvarelleja, paperitöitä sekä kollaaseja.

2001

Eemu Myntti & kansainvälinen modernismi:

Esilä Myntin oman taiteen lisäksi kansainvälistä taidetta, Myntin taiteellisia esikuvia ja kollegoja sekä ranskasta että pohjoismaista

Kylpijät:

Näyttely koostuu kylpyaiheisista teoksista sekä suomalaisten että ulkomaisten taitelijoiden näkökulmasta. Näyttelyn taitelijoita ovat muun muassa Degas, Toulouse-Lautrecin, David Hockney, Harri Larjosto, Wäinö Aaltonen sekä Leena Luostarinen

Asko Salmi — Musta valo - maisemavalokuvia 1974 – 2000:

Mustavalkoiset valokuvat koostuvat New Yorkin ja Pittsburgin arkkitehtuurista, Vaasan rannikkoseudun meren syövyttämistä kallioitasta ja Norjan Lofoottien lumipeitteisistä rinteistä ja tuulten piiskaamista pelloista.

Edelfelt Pariisissa:

Katselmus Abert esittelee teoksia Edelfeltin Ranskassa asumiensa vuosien ajalta.

Kauppaneuvoksen taidekokoelma:

Taidekodin 50-vuotisjuhlavuoden näyttely koostuu omien kokoelmien teoksista. Juhlan kunniaksi julkaistaan uusi kokoelmaluettelo, joka kertoo Tikanojan elämästä sekä taidekokoelman synnystä.

2002

Uneni maisemat - Veikko Takalan takautuva näyttely

Vaasalaisen Takalan näyttely on laaja katsaus taitelijan teoksiin useilta vuosilta. Näyttelyn yli 80 teosta esittelevät Takalan 50-vuotisen taitelijauran eri vaiheita.

Aika — Paula Blåfieldin retrospektiivinen näyttely

Keramiikkataidetta veistoksien ja installaatioiden kera eli 17 vuoden ajalta.

Kesäyön unelmia — kurkistus keijukaisten ja maahisten maailmaan

Esillä vanhojen sekä uusien suomalaisten taitelijoiden, kuten muun muassa Torsten Wasastjernan, Maria Wiikin ja Jarmo Mäkilän, tulkintoja keijukaisten, maahisten ja menninkäisten maailmasta.

Biedermeier -kauden taide

Biedermeierin aika 1820-1860 –luvulta on esillä Tikanojan taidekodissa sisustuksen, muodin ja taiteen kautta.

Hullut kahvikutsut — Catharina Kajanderin keramiikkainstallaatio

Taiteilija Catharina Kajanderin installaation vaikuttajana on Lewis Carrollin satuklassikko Liisan seikkailut Ihmemaassa

2003

Eemu Myntti, Aimo Kanerva, Carl Wargh — Akvarellitaiteen voimaa ja herkkyyttä

Myntin, Kanervan ja Warghin yhteisnäyttely esittelee luonnonkuvausta kolmen eri taiteilijan näkökulmasta. Näyttelyn teokset kuvaavat eri aikoja, 1920-luvulta nykypäivään, samasta aiheesta.

Preussinsininen Odyssea — Tapani Tammenpään grafiikkaa

Vaasalaisen Tapani Tammenpään grafiikannäyttely tarjoaa katsauksen taiteilijan teoksiin kolmelta eri vuosikymmeneltä.

Kuvia — P. Vetikon piirroksia ja Eetu Sillanpään valokuvia

Esillä Pentti Vetikon karikatyyrit, jotka kuvaavat eri vuosikymmenten ajankohtaisia uutisaiheita sekä Eetu Sillanpään teoksia ohikiitävistä hetkistä. Sillanpää toimi lehtikuvaajana Pohjalaisessa ja Vetikko graafikkona.

Tuula Lehtinen — Sisustusnäyttely

Tamperelaisen taidegraafikon, Tuula Lehtisen, näyttely avaa katsojan silmät arkipäivän unohdetuille yksityiskohdille.

Sirkka Könönen — Marenkityttö ja muita Könös-kakkuja

Tekstiilitaiteilija Könösen sommitelmat kakuista ovat hauskoja, kilttejä, tuhmia sekä kitchiä. Sana ”kakku” on inspiroinut taiteilijaa, joka käsittelee töissään sanan eri merkityksiä.

Tikanoja — taidekoti lapsille

Näyttely tutustuttaa lapset ja nuoret taidekävijät Tikanojan kokoelmiin ja talossa asuneeseen perheeseen.

Laps' Suomen — Suomen taiteen lapsiaiheita

Näyttely esittelee Suomen taiteen lapsikuvauksia 1700-luvulta nykyyhetkeen. Taiteilijoina muun muassa Venny Soldan-Brofeldt, Helene Schjerfbeck, Hugo Simberg ja Paavo Tolonen.

Armas Vainio

Vaasalaistaiteilijan, Armas Vainion, 80-vuotisjuhlanäyttelystä tuli yllättäen taiteilijan muistonäyttely. Teokset ovat Pohjanmaan kansallisromantiikkaa, jäyhien maisemien sekä herkkien asetelmien yhdistelmää.

Mika Putro — Thai - kuvamuistoja Thaimaasta

Vaasalaisen valokuvaajan näyttely Pihakappelissa. Teokset on kuvattu kolmella matkalla Thaimaassa 1990-luvun aikana.

Carl Larsson

Ruotsin yksi rakastetuin taitelija, Carl Larsson (1853-1919), esittäytyy Tikanojan taidekodissa. Näyttely kuvaa perhettä ja perhe-elämää taitelijan parhaimpana kautena 1890- ja 1900-luvuilla.

Hannah Kaihovirta-Rosvik — Kolme lahjaa lapselle

Vaasalaisen taitelijan näyttely koostuu kolmesta osasta: installaatio, performanssi ja työpaja. Näyttely on saanut vaikutteensa jouluevankeliumista.

2004

Madonna

Näyttelyssä tutustutaan vanhan länsimaisen taiteen Madonna –kuviin, erityisesti Neitsyt Maria ja lapsi –teemaan. Esillä on lisäksi 1200-luvun Ranskalaisia gotiikan puuveistoksia, 1500- ja 1600-lukujen flaamilaista ja italialaista maalaustaidetta sekä 1700-luvun myöhäisbarokin maalauksia ja grafiikkaa.

Hanna Kantokorpi: Pyhimyslegendoja

Taiteilija Hanna Kantokorpi teoksissa esiintyvät kirkkohistorian sankarihahmot; erakot, marttyyrit, neitsyet sekä kirjailijat. Kaikilla teoksien hahmoilla on ollut suuri vaikutus kristinuskon vakiinnuttamisessa.

Linnea maalarin puutarhassa

Näyttelyssä esillä olevat akvarellit ovat ruotsalaisen kuvittajan Lena Andersonin kuvituksia Christina Björkin kirjoittamaan kirjaan, *Linnea i Målarens trädgård*. Kirja kertoo Linneasta, joka tutustuu ystävänsä puutarhuri Blomqvistin avustuksella Monet'n puutarhaan.

Ernest Meissonier — Miesten kesken

Ranskalainen Jean-Louis-Ernest Meissonier oli 1800-luvun suosituimpia taitelijoita, salonkimaalauksen mestari. Hänen tauluissaan kuvataan 1700 ja 1800-lukujen kavaljeereja, taiteilijoita, musikantteja ja herrasmiehiä vapaa-ajan vietoissa.

Kasvinkumppanit — Pioni, kärhkö, metsätähti, maariankämme ja särkyneet sydän

Viiden taiteilijan ryhmänäyttely lähestyy aihetta henkilökohtaisista näkökulmista. Graafikka, maalaus ja kirjontateoksista vastaavat Maija Albrecht, Inari Krohn, Ulla Liuhala, Ulla Pohjola ja Metta Savolainen.

Unten mailla

Näyttely käsittelee nukkumista monelta eri kantilta; myyttisiä nukkuja, paimenidyllejä sekä kansallisromanttisia päiväunelmointia ja nykytaiteen surrealistista unimaailmaa. Taitelijoina muun muassa Hugo Simberg, Maria Wiik, Kalervo Palsa sekä Outi Heiskanen.

22 hetkeä Afrikan taivaan alla — Tero Laaksosen ja Akseli Gallen-Kallelan kuvia Afrikasta

Näyttely kertoo kansallistaiteilijamme, Akseli Gallen-Kallelan vuosina 1909-1911 tekemästä Afrikan matkasta. Gallen-Kallelan matkalla syntymiä teoksia pidettiin syrjähy-

pynä arvostetuista kansallisista aiheista. Teosten taiteellinen ansio myönnettiin vasta paljon myöhemmin. Taitelija Tero Laaksosen maalaukset ovat tulkintoja Gallen-Kallelan matkasta.

Lena Cronqvist

Lena Cronqvist on yksi Ruotsin kiinnostavimmista nykytaiteilijoista. Hänet palkittiin vuonna 2002 Carnegie Art Awardilla. Cronqvistin teoksia on tätä ennen ollut esillä Suomessa vain kahdesti.

2005

Helene Schjerfbeck

Näyttelyn pohjana toimivat Frithjof Tikanojan omistuksessa aiemmin olleet teokset Varjo muurilla (1883), Saunan edessä, Diana (1915) ja Kuvakirja (1917). Näyttely on koottu näiden teosten eri versioiden pohjalta sekä muista samaan aikaan syntyneistä tauluista.

Veli Ekroos — Vapaa taiteilija!

Taiteen alalla yli 40 vuotta vaikuttaneen Ekroosin juhlanäyttely, jossa esillä maalauksia sekä grafiikkaa.

Orientalismi

Kesän teemanäyttely käsittelee Välimeren maita ja Lähi-itää kuvanneita suomalaistaiteilijoita. Mukana teoksia 1700-luvulta nykypäivään.

Kukkia — Karin Oldfelt Hjertonsson

Ruotsalaisen taidemaalarin ja –graafikon uusimpia maalauksia, joita ovat innoittaneet erityisesti luonto ja kukat.

Meddelanden — Viestejä

Esillä suomenruotsalaisten nykytaiteilijoiden taontaidetta. Projektiin kutsuttiin taidekäsityöläisiä, joista mukaan karsiutui 17. Näyttelyssä yhdistyvät laaja-alainen osaaminen sekä mielikuvitus.

Anders Zorn

Ruotsalainen taitelija Anders Zorn on yksi 1800 ja 1900-lukujen eniten kansainvälistä menestystä niittänyt taitelija. Taidekodissa esillä akvarellimaalauksia taitelijan varhaisesta tuotannosta 1880 ja 1890 luvuilta.

Mia Damberg: Skymningsländer, Hämärän maat, Lands of Twilight

Mia Damberg on vaasalainen nykytaiteilija, jonka lajina on tekstiilitaide

2006

Eemu & Eero & Einari

Esillä kolmen 1900-luvun alkupuoliston pohjalaistaitelijan, Eemu Myntin, Eero Neli-markan ja Einari Uusikylän teoksia.

Puutarhataiteen mestari Tage Andersen & Tikanojan kokoelmat

Tanskan kuninkaallisten suosima kukkataiteilija Tage Andersen rakentaa Tikanojan taidekodin salonkeihin, puutarhaan ja kappeliin kukilla, kasveilla ja hedelmillä vuoropuhe-
luita kokoelmien taideteosten välille.

Barokkia, barokkia - 1600-luvun teemanäyttely

Tikanojan taidekodin kesänäyttely esittelee 1600-luvun barokin ajan henkeä Vaasan kaupungin 400-vuotisjuhluvuoden kunniaksi. Taidekoti täyttyy muodista, sisustustyy-
leistä sekä taideteoksista.

Mathilda & Alexandra & Fanny & Evelina

Esillä Mathilda Rotkirchian, Alexandra Frosterus-Sältinian, Fanny Churbergin ja kuvanveistäjä Evelina Särkelän, neljän 1800-luvun naistaitelijan, teoksia. Nykytaidetta edustaa Mia Damberg.

2007

Dorrit von Fieandt

Laaja näyttely esittelee keramiikkitaiteilija von Fieandin yli 50 vuotta kestänyttä uraa.

Villa Vaubanin kokoelmat Luxemburgista vierailulla

Kesänäyttely esittelee luxemburgilaisen Villa Vaubanin taidemuseon kokoelmia. Esillä paikallisen Jean-Pierre Pescatoren kokoelma 1800-luvun ranskalaista taidetta, jonka helmiin kuuluvat muun muassa Courbet, Delacroix, Delaroche, Dupré, Troyon, Burguereau ja Lambinet. Vierailevan kokoelman lisäksi näyttelyssä esillä poikkileikkaus Tikanojan taidekodin omien kokoelmien ranskalaiseen taiteeseen.

Tyko Sallinen - Krapulan maalarin riivaajia ja enkeleitä

2008

Heijastuksia

Näyttely, jossa heijastus- ja peiliteemaa lähestytään eri näkökulmista. Näyttelyssä esillä tyylipeilejä, peilin historiaa ja merkitystä, maalauksia, veistoksia, videoita ja valokuvia. Taitelijoita näyttelyssä: Severin Falkman, Alexandra Frosterus-Sältin, Gunnar Berndtson, Hans-Christian Berg, Elina Brotherus, Magnus Enckell, Johanna Ehrnrooth, Eero Hiironen, Pekka Jylhä, Ismo Kajander, Kimmo Schroderus, Jyrki Siukonen ja Petra Immonen.

Korkeiden korkojen lumo

Näyttely valottaa Italiassa vuona 1953 kehitetyn piikkikoron, stiletton, historiaa. Esillä luomuksia 1950-luvulta nykyhetken kenkämuodin suurimmilta nimiltä, muun muassa Salvatore Ferragamolta, Manolo Blahnikilta ja Jimmy Choolta.

Kengät

Kesän ajan esillä ollut näyttely käsittelee kenkien historiaa ja kenkätaidetta. Näyttely tarjoaa kattavan vierailun historiallisten sekä design kenkien pariin. Esillä lisäksi teoksia, joissa kenkä vierailee kuvataiteessa. Designereita edustavat muun muassa Minna Parikka, Julia Lundsten, Aki Choklat, kuvataiteen puolelta mainittakoon Helene Schjerfbeck, Albert Edelfelt ja Rudolf Koivu.

Francisco Goya

Espanjalaisen Goyan kuuluisia grafiikkasarjat Los Caprichos, Los desastres de la guerra, La tauromaquia ja Los proverbios esillä taidekodissa.

Vincent Lunardi ystävineen kolmannella kuumailmapallolennollaan ja muita teoksia
Tellervo ja Matti Waskilammen kokoelmasta
Esillä italialaista, ranskalaista, saksalaista ja alankomaalaista grafiikkaa 1500-luvulta 1800-
luvun alkuun. Näyttelyssä voi tutustua vanhan grafiikan tekotapoihin sekä aiheisiin.

2009

Mika Waltari ja taiteilijaystävät
Pekka Halonen Tikanojan Taidekodissa
Rokoko

2009-2010

Altistu taiteelle

Helena Westermarck 1857-1938

2010

Commedia dell' arte Couture Edition Nymphenburg
Hurmio/ Extas
Kappelissa Paula Bläfield ”Kuoroteos”

2010-2011

Onerva – Kaupungin naiset
Joulutarina Alexander Reichstein (kappelissa)

2011

Rakkaudesta taiteeseen F. Tikanojan kokoelma (juhlavuosi)

2012

Nándor Mikolan 100-vuotisnäyttely
Ilkka Lammi
Hanneriina Moisseinen